

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA**

KATEDRA EKONOMICKÉ ŽURNALISTIKY

**Legislative na ochranu zvířat proti týrání a její aplikace na konkrétní kauzu
Legal protection of animals against cruelty and its application to a concrete case**

Student:

Andrea Wantulová

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Tomáš Hulva

Ostrava 2011

Prohlášení:

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité zdroje a literaturu.“

V Ostravě dne 14.4. 2011

.....
Andrea Wantulová

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	SYSTEMATIZACE PRÁVA NA OCHRANU ZVÍŘAT.....	2
2.1	POJEM ZVÍŘE V ČESKÉM PRÁVU.....	2
2.1.1	ZVÍŘE A ŽIVOČICH	3
2.1.2	ZVÍŘATA VE VOLNÉ PŘÍRODĚ A V LIDSKÉ PÉČI.....	3
2.2	VÝVOJ ETIKY A PRÁV ZVÍŘAT	3
2.2.1	NÍŽŠÍ TVOROVÉ.....	3
2.2.2	CÍTÍCÍ BYTOSTI	4
2.2.3	SOUČASNOST	5
2.2.4	VÝVOJ V ČESKU.....	6
2.3	PRAMENY ČESKÉHO PRÁVA NA OCHRANU ZVÍŘAT	7
2.3.1	ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY.....	7
2.3.2	ZÁKON NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ.....	7
2.3.3	VETERINÁRNÍ ZÁKON	15
2.3.4	PROVÁDĚCÍ PŘEDPISY	17
2.3.5	SPRÁVNÍ ŘÁD	18
2.3.6	TRESTNÍ ZÁKONÍK.....	18
2.3.7	OBČANSKÝ ZÁKONÍK	19
2.3.8	NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK.....	20
2.3.9	LEGISLATIVA EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ.....	22
3	APLIKACE LEGISLATIVY NA KAUZU DANY ZÁHORSKÉ	25
3.1	ZDROJE INFORMACÍ.....	25
3.2	MEDIÁLNÍ OBRAZ KAUY	25
3.3	POPIS PŘÍPADU	26
3.3.1	ŽIVNOST ZÁHORSKÉ	26
3.3.2	ZÁSAH VETERINY.....	27
3.3.3	SOUD	27
3.4	APLIKACE LEGISLATIVY NA DANOU KAUZU	28
3.4.1	KONTROLA VETERINÁRNÍ SPRÁVOU.....	28
3.4.2	ODEBRÁNÍ PSŮ.....	28

3.4.3	OMEZENÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA	29
3.4.4	UTRACENÍ ZUBOŽENÝCH PSŮ	30
3.4.5	PROVINĚNÍ ZÁHORSKÉ	30
3.4.6	MOŽNÝ TREST	31
3.4.7	PRÁVNÍ OBSTRUKCE ZÁHORSKÉ	32
3.4.8	HLAVNÍ LÍČENÍ	33
3.4.9	ROZSUDEK	34
3.4.10	K VÝŠI TRESTU	35

4 VYUŽITÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY V MÉDIÍCH.....38

5 ZÁVĚR.....50

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:51

KNIHY	51
TIŠTĚNÁ PERIODIKA	52
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	52
OSTATNÍ ZDROJE	53

SEZNAM ZKRATEK54

SEZNAM PŘÍLOH.....56

1 ÚVOD

Zvířata nemají práva. Když se mluví o právech zvířat, jedná se ve skutečnosti o povinnosti jejich majitelů. Zákony stanovují pravidla chování ke zvířatům a vymezují sankce za jejich porušení, avšak musí to být opět lidé, kteří je budou vymáhat. Proto je tato problematika spíše etickou otázkou, než-li ryze právní záležitost. Lidské svědomí a odpovědnost vůči zvířatům se však stále ukazují jako nedostatečné, a proto je právní úprava těchto vztahů nezbytná.

I když bylo v historickém měřítku dosaženo velkého pokroku, stále je právní ochrana zvířat a otázky s touto problematikou spojené na okraji zájmu společnosti. Nejedná se o pouhý soucit s živými tvory, kteří pro člověka pracují, žijí jej nebo mu dělají společníka. Jde o hlubší souvislosti, které mohou zasahovat i do zdraví společnosti (např. ve spojitosti s hospodářskými zvířaty) nebo její mravnosti.

Rozsah bakalářské práce neumožňuje tuto problematiku uchopit komplexně, proto je práce zaměřena pouze na její část. Předmětem je česká legislativa na ochranu zvířat proti týrání týkající se zvířat žijících v lidské péči, nikoli volně žijících.

První, teoretická část bakalářské práce obsahuje systematizaci českého práva na ochranu zvířat proti týrání. Její součástí je i nástin vývoje lidského myšlení na poli práv zvířat.

V druhé, praktické části, je legislativa na ochranu zvířat aplikována na vybraný případ týrání zvířat. Pro tyto účely byla vybrána v médiích probíraná kauza Dany Záhorské z Ostravy-Vítkovic, která v současnosti čelí obžalobě z týrání zvířat.

Třetí část práce je žurnalistickým zpracováním tématu ochrany zvířat.

Cílem je postihnout co největší množství pramenů práva v této oblasti a zhodnotit je. Smyslem praktické části (aplikace legislativy na konkrétní kauzu) je nastínit postup orgánů podle jednotlivých právních aktů.

Metodou pro tvorbu bakalářské práce bylo studium příslušných legislativních aktů a knih týkajících se ochrany zvířat a jejich zpracovávání.

2 SYSTEMATIZACE PRÁVA NA OCHRANU ZVÍŘAT

2.1 *Pojem zvíře v českém právu*

Zvířata v českém právu nemají samostatné právní postavení a jsou proto pro účely práva považována za věci. Vyplývá to z občanského zákoníku (§ 123): „Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s nimi.“

Zvíře, stejně jako věc, můžeme držet a nakládat s ním – třeba jej kupovat a prodávat. Pro účely občanskoprávních vztahů je tato legislativa pohodlná. Kdyby zvíře mělo zvláštní právní postavení, rozhodování soudů v občanskoprávních sporech by bylo komplikovanější.

Na druhou stranu se v jednadvacátém století zvířata za cítící tvory obecně považují a ostatní zákony to potvrzují.¹ To, že je živé zvíře nazýváno věcí a podle toho se s ním v občanskoprávních záležitostech nakládá, je trnem v oku ochránců zvířat. Ti se snaží zasadit se o změnu. V současnosti zaznamenali úspěch: návrh nového občanského zákoníku, o kterém bude řeč později, už povahu zvířat jako cítících tvorů uznává a stanovuje pro ně zvláštní pravidla.

Občanskému zákoníku jsou nadřazeny zvláštní zákony, které hájí práva zvířat, a nedovolují s nimi zacházet jako s kteroukoli jinou věcí. Je zakázáno je týrat, zbytečně usmrcovat či poškozovat jejich zdraví pod hrozbou až pěti let odnětí svobody.

Nejdůležitějším z nich je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon na ochranu zvířat). V jeho preambuli stojí: „Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.“

¹ Jak vyplývá z preambule zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, kde se píše, že zvíře je živý tvor schopný cítit bolest a utrpení.

2.1.1 Zvíře a živočich

Kromě „zvířete“ zákony znají také „živočicha“. Zvířetem je podle zákona na ochranu zvířat každý živý obratlovec, kromě člověka, embrya či plodu. Do skupiny živočichů patří podle zákona o ochraně přírody a krajiny² i bezobratlí. Živočichové jsou však chráněni jinou legislativou (na ochranu přírody) a nejsou tak předmětem bakalářské práce.

2.1.2 Zvířata ve volné přírodě a v lidské péči

Mezi zvířaty dále rozlišujeme na volně žijící a v lidské péči. Volně žijící zvířata žijí v přírodě nezávisle na člověku a nikomu nepatří. Zvířata v lidské péči jsou závislá na člověku a stávají se předmětem občanskoprávních vztahů.

Zejména zvířata žijící v zajetí budou předmětem bakalářské práce. Do této skupiny spadají tři ze čtyř kategorií stanovených zákonem na ochranu zvířat: zvířata pokusná, hospodářská a v zájmovém chovu.

2.2 Vývoj etiky a práv zvířat

2.2.1 Nižší tvorové

Lidé si zvířata začali původně podmaňovat jako své společníky a pomocníky. Kvůli myšlenkové převaze, kterou má člověk nad zvířetem, z nich ale časem udělali také své otroky.

Dlouho převládal názor, že zvířata jsou nižší tvorové, kteří nestojí za zvláštní pozorností. Například středověký myslitel Tomáš Akvinský to zdůvodňoval tak, že pravidlem v přírodě je, že nižší tvorové slouží vyšším: rostliny zvířatům, zvířata lidem. Jediný aspekt, proč se zabývat krutostí vůči zvířatům, byl podle něj fakt, že tato krutost může vést ke krutosti vůči lidem.

² Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

V sedmnáctém století pak zase uznávaný filosof René Descartes hlásal „Cogito ergo sum“ – Myslím, tedy jsem. Jednou z jeho dedukcí bylo i to, že jen myslící tvorové, kterými zvířata nejsou, mají duši a mohou proto cítit bolest. Jeho myšlenky významně ovlivnily společnost a ke zvířatům se tímto způsobem také přistupovalo.

2.2.2 Cítící bytosti

V osmnáctém a devatenáctém století se začíná o soucitu se zvířaty hovořit ve spojitosti s osvícenstvím. Myslitelé té doby (Jean-Jacques Rousseau, Jeremy Bentham, Henry Salt) zastávali názor, že zvířata, třebaže nemohou mluvit nebo myslet, jsou cítícími tvory. To vedlo ke vzniku některých organizací upozorňujících na nutnost soucitu se zvířaty. Jeremy Bentham například odvrátil pozornost od otázek *Mohou myslet? Mohou mluvit? k Mohou trpět?*³ A to je zásadní zlom.

Průmyslová revoluce v zemědělství přichází v polovině dvacátého století. Dosud farmáři chovali zvířata většinou venku, na dvorku. Zvířata si tak obstarala část potravy sama a tím se snižovaly jejich náklady. Pak však přišly stroje, které vyrobily potravu ještě levněji. Přání zákazníků se začala měnit, zájem byl o širší sortiment a hlavně nižší ceny. A to bylo možné splnit jedině velkochovem s vysokou produktivitou při nízkých nákladech. Soucit se zvířaty proto musel jít stranou.

Kniha Ruth Harrison z roku 1964 *Animal Machines: The new factory farming industry* byla šokující výpovědí o podmínkách, v jakých zvířata žijí ve velkochovech. Tato britská aktivistka bojující za práva zvířat se v knize zabývá jak stránkou ochrany zvířat, tak spotřebitele – popisuje, jak jsou zvířata krmena například růstovými hormony či antibiotiky bez ohledu na vliv na výsledný produkt.⁴ Dílo vyvolalo ve společnosti takový ohlas, že vláda musela zareagovat: zřídila komisi, která měla dohlížet na životní pohodu⁵ zvířat. Komise stanovila minimální požadavky pro život zvířat v takových chovech: vstávat, lehat si, otáčet se, čistit si tělo a

³ WEBSTER, John. *Životní pohoda zvířat: kulhání k ráji*. Praha: Práh, 2005. 291 s. ISBN 978-80-7252-264-4, str. 11.

⁴ *Animal Welfare Institute* [online]. 2000 [cit. 2011-04-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.awionline.org/ht/display/ContentDetails/i/2128/pid/2535>>.

⁵ Životní pohoda zvířat je český ekvivalent mezinárodně užívaného termínu Animal Welfare.

natahovat končetiny. To zajišťuje pouze fyzické pohodlí, které ne že by bylo dostačující, ale není alespoň tolik frustrující, jako podmínky, ve kterých zvířata žila do té doby.

Tyto požadavky byly později přepracovány v *Pět svobod* – ty už zahrnovaly i sociální pohodu. Pomocí nich se dnes hodnotí životní pohoda zvířat.⁶ Jsou to:

- Svoboda od hladu a žízně
- Svoboda od nepohodlí
- Svoboda od bolesti, zranění a nemoci
- Svoboda od strachu a úzkosti
- Svoboda projevovat přirozené chování.

2.2.3 Současnost

Dnešní přístup ke zvířatům se prezentuje jako založený na ohleduplnosti a soucitu se zvířaty. Tak to alespoň vyplývá ze zákonů. Vědomí lidstva v této oblasti urazilo kus cesty, ve skutečnosti ale i v dnešní době se zvířaty zacházíme někdy i hůř, než s věcmi.⁷

Žijeme ve spotřební společnosti, ve které myšlenka či příběh mají menší hodnotu, než ekonomické aspekty. „Náš nejvyšší zákon říká, že dobrý pastýř bere ovečky do náručí a nosí je přitisknuté na prsa, nicméně v produkční hale s brojlery nemůže ani ten nejpečlivější ošetřovatel dělat nic jiného než vybírat umírající a vynášet mrtvá kuřata.“⁸ A to se děje i přes zdokonalující se legislativu na ochranu zvířat, která jim zajišťuje „životní pohodu“.

⁶ WEBSTER, John . *Životní pohoda zvířat: : kulhání k ráji*. Praha : Práh, 2005. 291 s. ISBN 978-80-7252-264-4, str. 13.

⁷ Dokumentární film Meet Your Meat, dostupný na serveru www.youtube.com.

⁸ WEBSTER, John . *Životní pohoda zvířat: : kulhání k ráji*. Praha : Práh, 2005. 291 s. ISBN 978-80-7252-264-4, str. 105.

2.2.4 Vývoj v Česku

První právní norma chránící zvířata u nás vyšla v roce 1855. Toto nařízení císařsko-královské instituce pak vydaly jednotlivé země jako vyhlášku. Vyhláška č. 8/1899 týkající se zlého nakládání se zvířaty při živnostenském provozu obsahovala kromě povinností a zákazů také jejich aplikaci na v té době známé případy týrání zvířat.⁹

V období první republiky u nás nové právní předpisy nevznikaly, neboť zde platilo rakouské právo. Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 se ale zvířata dočkávají podrobnější legislativní úpravy, která se stala předchůdcem dnešního zákona na ochranu zvířat proti týrání. Tato protektorátní ochrana zvířat ještě nikdy nebyla žádným právním předpisem zrušena, ačkoliv již neplatí.¹⁰

Následující období, čtyřicet let pod vládou komunistické strany, nazývá Rydval¹¹ dobou temna právní ochrany zvířat. Zvířata sice bylo zakázané týrat, avšak tresty za takovou činnost často nehrozily. Příčinu autor spatřuje v tom, že takové zákony by byly překážkou pro hospodářský a technický rozvoj – tedy omezením pro plnění pětiletých a také pro pokusy dělané na zvířatech, kterých se do devadesátých let provádělo pozhledně. Statistiky podle něj dokazují, že po pádu komunistického režimu v Česku začaly počty pokusných zvířat klesat.

Vývoj v oblasti ochrany zvířat v České republice je značně opožděný oproti ostatním evropským zemím. Toto zpoždění je stejně dlouhé, jako doba trvání komunistického režimu u nás: čtyřicet let.¹² I proto je u nás v současnosti přístup lidí k ochraně zvířat o něco lhostejnější, než jinde ve světě. Organizace na podporu práv zvířat ale odvádějí – troufám si říct – dobrou práci a tato problematika se dostává čím

⁹ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, 2, s. 29-48. Dostupný také z WWW: <<http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>>., str. 31.

¹⁰ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, 2, s. 29-48. Dostupný také z WWW: <<http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>>., str. 32.

¹¹ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, 2, s. 29-48. Dostupný také z WWW: <<http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>>., str. 33

¹² PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8., s. 23

dál více do povědomí lidí. Svědčí o tom neustálé rozšiřování legislativy na ochranu zvířat. Příčinu je ale nutné spatřovat také v předpisech Evropských společenství, které naší legislativou značně hýbou.

2.3 *Prameny českého práva na ochranu zvířat*

2.3.1 Ústava České republiky

Základní pramen práva, *Ústava České republiky*, slovo „zvíře“ neobsahuje. Náznak ochrany zvířat lze spatřovat jen ve čl. 7 Ústavy: „Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.“ To se však týká pouze volně žijících zvířat a živočichů, kteří jsou součástí přírodního bohatství. Například sousední Německo vedle ochrany přirozeného životního prostředí začlenilo do Ústavy i ochranu zvířat už v roce 2002.¹³ V českých podmínkách se o takové změně zatím nemluví.

2.3.2 Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Stěžejním zákonem na poli ochrany zvířat je *zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání*, ve znění pozdějších předpisů. Účelem tohoto zákona má být „chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.“ (§ 1 odst. 1).

Obecná ustanovení

První část zákona obsahuje obecná ustanovení. Definuje pojmy, se kterými se v zákoně pracuje (například zvíře, jednotlivé kategorie zvířat, pokus, chovatel,

¹³ MARÁKOVÁ, Vendula. *Ekolist.cz* [online]. 2002-06-06 [cit. 2011-03-30]. Ekolist. Dostupné z WWW: <<http://ekolist.cz/cz/kultura/zpravy-kultura/ochrana-zvirat-je-v-sousednim-nemecku-zakotvena-i-v-ustave>>.

utrpení). Vyslovuje zákaz týrání zvířat i jeho propagace a zároveň je zde stanoveno, co se považuje za týrání zvířat.

Týráním zvířat se myslí „jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete“ (§ 4 písm. x), například nucení zvířete k nepřiměřeným výkonům, bezdůvodné omezování výživy či napájení, ponechání zvířete v bolestech a utrpení (takové zvíře má být utraceno), je zakázané zvířata chirurgicky upravovat pro změnu vzhledu nebo jiných vlastností (odstraňování hlasivek, pachových žláz, ale i kupírování uší), chovat zvířata tak, aby si navzájem působila bolest, usmrtit zvíře s nepřiměřenou bolestí, překrmovat zvíře nebo jej krmit násilně.

Tato ustanovení samozřejmě neplatí v případech, kdy se jedná o záchranu zvířete (například nutit zvíře jíst, pokud mu to zachrání život), při pokusech na zvířatech a ve zvláštních případech. Zvláštním případem je třeba výcvik psů pro ozbrojené síly. Zde neplatí, že výcvik pro zvíře nesmí být spojen s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením. Avšak musí být prováděn podle jistých pravidel – stanoví se řád ochrany zvířat a jeho dodržování může kontrolovat krajská veterinární správa.

Kromě týrání je také zakázáno bezdůvodně zvíře usmrtit. Důvodem k usmrcení je využití jeho hospodářských produktů, příliš špatný zdravotní stav, bezprostřední ohrožení člověka, ochrana před nákazami (mimořádně nařídí příslušný orgán), myslivost a rybářství a podobně. Usmrcení se může provádět výhradně pod dohledem odborníka.

Zacházení se zvířaty

Druhá a třetí část se věnují obecné úpravě zacházení se zvířaty při porážení nebo utrácení, při přepravě a při veřejných vystoupeních.

Obecně se má zajistit, aby zvíře netrpělo více, než je nutné ve všech těchto situacích: „Během přepravy, přemísťování, přehánění, ustájení, fixace nebo omráčení za účelem provedení porážky, utrácení nebo jiného usmrcení zvířete, dále v průběhu porážky, usmrcování anebo utrácení zvířete nesmí být zvíře vystaveno jakékoliv jiné než nezbytné bolesti nebo utrpení.“ (§ 5a odst. 1).

O tom, jak se se zvířaty někdy zachází, vypovídají některá ustanovení této části zákona. Například § 5c odst. 3 zakazuje při nahánění zvířete před porážkou je

„bít, kopat nebo vykonávat tlak na jeho zvlášť citlivá místa, včetně očí a pohlavních orgánů, drtit, kroutit nebo lámat ocas“.

Zajímavostí je také to, že skot, ovce, kozy a králíci do věku osmi týdnů mohou být kastrováni zaživa, savým selatům se bez umrtvení trhají zuby. Králíci a drůbež mohou být zavěšeni se svázanými končetinami ještě před omráčením, než budou usmrceni. Nadpočetná kuřata se mohou usmrcovat mechanickým zařízením, tedy vhozením do stroje, který je pomele zaživa.

Kategorie zvířat

Čtvrtá a pátá část zákona se věnují čtyřem skupinám zvířat a podle příslušnosti k jednotlivým kategoriím jim zajišťují ochranu. Jsou jimi hospodářská, pokusná, volně žijící zvířata a zvířata v zájmových chovech. Hranice mezi nimi nejsou jednoznačně stanoveny (například králík může patřit dokonce do kterékoli z nich, podle účelu, za kterým je chován) a v průběhu života se může příslušnost jedince ke kategorii měnit.

Hospodářská zvířata jsou podle § 3 písm. d zákona zvířata chovaná „pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací“. Jsou to zvířata chovaná pro hospodářský užitek, kterým může podle Prchalové¹⁴ být věc (například potraviny nebo kůže) nebo práce (tažné zvíře).

Hospodářským zvířetem je tedy například zvíře chované pro maso. Která zvířata přesně to jsou, však zákon nestanovuje, uvádí jen příklady. Proto – čistě podle zákona – i kočky nebo psi mohou být hospodářským zvířetem, a mohou tak být chováni pro maso. Podíváme-li se o několik paragrafů zpět, zjistíme, že jedním z důvodů pro usmrcení zvířete je využití jeho živočišných produktů. Při doslovné interpretaci zákona tedy můžeme svého psa předepsaným způsobem – bez zbytečné bolesti a utrpení – zabít a sníst, jestliže bude chován jako hospodářské zvíře.

¹⁴ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8. str. 69

Zvíře v zájmových chovech je podle § 3 písm. e „zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako jeho společník“. Zde jsou zase zvláštností prasata domácí, která se mohou řadit jak do kategorie hospodářských zvířat, tak do zvířat v zájmových chovech podle toho, zda jsou chována pro podnikatelské účely, nebo pro vlastní spotřebu.¹⁵

Chovatelé jsou povinni zajistit zvířeti takové podmínky, aby mohlo vykonávat své přirozené biologické potřeby a aby byly zachovány jeho fyziologické funkce. Také musejí předcházet případné degeneraci přenášené na základě dědičnosti.

Chov či pořízení zvířete jsou také věkově omezeny. Zvíře nesmí být prodáno či darováno osobě mladší 15 let a nebo osobě zbavené způsobilosti k právním úkonům. Zvíře, které je druhem vyžadujícím zvláštní péči, pak můžou chovat jen osoby starší 18 let a právnické osoby.

Volně žijící zvířata je podle zákona zakázáno odchyťovat a usmrcovat určitými způsoby (pasti, harpuny, vykuřování, použitím elektrického proudu apod.). Výjimkou jsou ryby, jejichž lov je ošetřen v samostatném zákoně o rybářství, deratizace a zbavování škůdců a případy, kterých se týká zákon o myslivosti. Pokud je volně žijící zvíře podrobena drezúře nebo chovu, musí se brát ohled na věk a specifické potřeby, na jeho velikost či hmotnost.

Podskupinou volně žijících zvířat jsou *handicapovaná zvířata*. Zákon je definuje jako „volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě“. Kdo takové zvíře nalezne, může se jej ujmout a postarat se o něj v souladu se zákonem, nebo může místo nálezu ohlásit záchranné stanici. Pokud se někdo stará o handicapovaná zvířata soustavně, je povinen jednak mít k tomu osvědčení, a jednak se o ně postarat tak, aby to odpovídalo jejich přirozeným potřebám. Musí také zamezit jejich útěku.

Pokusná zvířata jsou všechna zvířata určená k pokusům, včetně těch volně žijících. Pokusy na zvířatech se u nás mohou provádět jen za účelem dosažení nových

¹⁵ RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, 2, s. 29-48. Dostupný také z WWW: <<http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>>., str. 35.

poznatků v oblasti zdraví a ochrany životního prostředí. Pro vývoj zbraní a kosmetických prostředků je používání pokusných zvířat zakázáno.

Zákon dále upravuje podmínky provádění a schvalování pokusů, získávání akreditace k takové činnosti, péče o pokusná zvířata (např. vybavení prostor, zabezpečení před únikem pokusných zvířat), povinnosti vedoucího pokusu apod.

Zvířata vyžadující zvláštní péči, před novelou (312/2008) zákona na ochranu zvířat **nebezpečné druhy zvířat**, jsou zvířata v zájmovém chovu, která mají specifické potřeby kvůli svému biologickému původu. Konkrétně jsou tyto druhy jmenovány v § 2 vyhlášky č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči. Patří zde například krokodýli, jedovatí hadi, primáti, lamy apod. K chovu takového zvířete je potřeba povolení příslušného orgánu veterinární správy. Povolení se vydává pouze na tři roky a pak teprve může být – podle podmínek, které v zařízení fungují – prodlouženo. Chovatel musí zabezpečit trvalé a nezaměnitelné označení každého takového zvířete.

Orgány ochrany zvířat

Šestá část zákona jmenuje orgány ochrany zvířat a vymezuje jejich kompetence.

Ministerstvo zemědělství je ústředním orgánem na poli ochrany zvířat. Stanovuje hlavní cíle v této oblasti a dohlíží na jejich plnění. Vydává prováděcí právní předpisy k zákonům (vydává vyhlášky, připravuje nařízení vlády), podává návrhy na opatření, vede evidenci pokusných zvířat a vydává osvědčení k práci s nimi.

Ministerstvo dále schvaluje a provádí odborné kurzy, které vedou k získání osvědčení k výkonu dozoru nad dodržováním zákona na ochranu zvířat, výkonu přepravy zvířat, označováním psů tetováním, k pokusům na zvířatech apod.

K plnění těchto úkolů si ministerstvo zřizuje také **Ústřední komisi (ÚK)**. Ta je zejména odborným poradním orgánem. Zabývá se jednak dohlížením na plnění práv a povinností vyplývajících ze zákona na ochranu zvířat a jednak vydává doporučení a stanoviska k různým událostem, změnám zákona apod. Členství v ÚK není zaměstnáním a odměny stanovuje ministerstvo.

Orgány veterinární správy, tedy krajské veterinární správy (KVS), „vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním

fyzickým osobám a právnickým osobám“ (§ 22 odst. 1 písm. a). Odborníci KVS rozhodují o faktu, zda se v konkrétních případech jedná o týrání a odhalí-li porušení zákona, informují obec, obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo Policii ČR, aby mohlo být zahájeno správní nebo trestní řízení.

V praxi přijímají oznámení o podezření na týrání zvířat a prověřují je. Mohou také navrhnout živnostenskému úřadu odebrání živnosti, pokud zjistí závažné nebo opětovné porušení povinností (§ 13a odst. 2).

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností (OÚ) projednávají přestupky a udělují pokuty za porušení zákona nebo vyhlášky v obci platné. OÚ jsou povinny projednat všechny podněty podané příslušnou KVS a do měsíce musí podat odpověď o učiněných opatřeních. Na návrh KVS mohou rozhodnout o tzv. zvláštním opatření (§ 28a) – nařídit odebrání týraného zvířete a jeho umístění do náhradní péče (avšak jen pokud je týráno opakovaně, nebo to vyžaduje jeho špatný zdravotní stav), přikázat snížení počtu hospodářských zvířat nebo pozastavení činnosti do té doby, než chovatel zajistí, aby byly příčiny týrání zvířat odstraněny. V případě odebrání zvířete hradí náklady na jeho péči ten, komu bylo zvíře odebráno.

Obce zejména zřizují a provozují útulky pro zvířata, vydávají vyhlášky týkající se pohybu psů na veřejném prostranství. Spočívá to ve vymezení prostorů, kde psi musejí být na vodítku a kde mohou pobíhat volně. Takové vyhlášky vydávají spíše větší města.¹⁶

Také mohou vydat obecně závaznou vyhlášku o povinném nezaměnitelném označování zvířat chovatelů, jako to udělalo např. hl. město Praha. To usnadňuje manipulaci s toulavými a ztracenými zvířaty – lze snadno dohledat majitele, takže pes ani nemusí jít do útulku. Zároveň se tak dá dohledat a postihnout člověk, který se proviní proti zákonu tím, že opustí zvíře, což je klasifikováno jako jeho týrání. Mohlo by to mimo jiné vést ke snížení opuštěných zvířat, čímž by také byly šetřeny rozpočty měst.

Obce mohou také zavádět další opatření ke snížení množství toulavých a opuštěných zvířat. Mohou vést informační a osvětové kampaně a mohou dokonce i finančně nebo jinak zvýhodnit ty, kteří se opuštěných zvířat ujmou.

¹⁶ V Ostravě platí obecně závazná vyhláška č. 12/2005, kterou se stanoví pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymezují se prostory pro volné pobíhání psů na území statutárního města Ostravy.

Obce také schvalují veřejná vystoupení se zvířaty.

Pokusných zvířat se navíc týkají ještě **příslušné státní orgány** (podle § 19 odst. 1 písm. d se jedná o ústřední orgány státní správy a Akademie věd České Republiky). Ty schvalují pokusy na zvířatech a vedou evidenci počtu a druhu použitých zvířat. Pokud někdo s rozhodnutím příslušných státních orgánů (například o schváleném projektu pokusů) nesouhlasí, má patnáct dní na podání námítky s tím, že pak už definitivně rozhodne ministerstvo.

Spolupracující orgány

Kromě orgánů stanovených zákonem na ochranu zvířat mají v této oblasti své kompetence i další instituce. Jsou jimi např. **Policie** České Republiky a obecní policie.

V této souvislosti je významná změna v zákoně o Policii České Republiky, která k 1.1.2009 umožnila policistům bez souhlasu uživatele vstoupit do obydlí nebo chovatelského zařízení v případě, že mají „důvodné podezření, že se tam nachází týrané zvíře.“ (§ 40 odst. 2 písm. c). Při podezření na spáchání trestného činu tak může odborník KVS v doprovodu policisty vstupovat do obydlí i bez souhlasu.

Výkon dozoru

§ 25 a 26 upravují provádění kontroly nad dodržováním zákona na ochranu zvířat. Dozorci musejí jednak mít vzdělání ve veterinárním oboru a jednak musejí získat osvědčení o odborné způsobilosti.

Tito zaměstnanci orgánů ochrany zvířat mohou vstupovat do chovných, dodavatelských a podobných zařízení a chovatel jim to musí umožnit. Mají bezplatný přístup na veřejná vystoupení se zvířaty, mohou požadovat doklady, informace apod. nezbytné pro výkon své činnosti a chovatel jim je musí poskytnout. Jsou oprávněni pořizovat obrazovou dokumentaci, povinností chovatele je zvíře na požádání předvést.

Spolu s poslední novelou¹⁷ zákona na ochranu zvířat proti týrání přibyl i další odstavec (6) v § 25: „Orgán nebo jiná osoba, která provádí zapečetění bytu nebo jiného prostoru, či jiné opatření, v jehož důsledku nebude do bytu nebo jiného

¹⁷ Zákon č. 312/2008 Sb.

prostoru dočasně nikdo vcházet, je povinna se ujistit, že v bytě nebo jiném prostoru nezůstane živé zvíře, které by mohlo být týráno v důsledku omezení jeho výživy a napájení. (...)“

V opačném případě musí neprodleně kontaktovat příslušný obecní úřad nebo úřad městské části, který se o zvíře postará.

Správní delikty

Sedmá část zákona se věnuje správním deliktům. Rozdíl mezi správním deliktem a trestným činem je ten, že trestné činy projednávají soudy a sankce za ně jsou vymezeny trestním zákoníkem, zatímco správní delikty jsou přestupky a jiné správní delikty, kterých se mohou dopouštět fyzické, právnické a fyzické podnikající osoby a řeší je správní orgány, nikoli soudy. Tresty za ně jsou stanoveny přímo v příslušném zákoně.

Přestupky mohou spáchat fyzické osoby. Projednávají se na základě přestupkového zákona¹⁸. Zákon na ochranu zvířat v § 27 definuje přestupky v závislosti na tom, zda je fyzická osoba chovatelem, chovatelem hospodářských zvířat, pořadatel veřejného vystoupení, vedoucím pokusu apod. Za prohřešek proti zákonu lze uložit pokutu v maximální výši 500 000 Kč například za bezdůvodné usmrcení zvířete, týrání zvířete (trestným činem je teprve týrání zvířete zvlášť surovým způsobem) nebo za nezabránění týrání zvířete nezletilou osobou nebo osobou nezpůsobilou k právním úkonům. Pokutu do 200 000 Kč lze uložit například vedoucímu pokusu, který poruší své povinnosti stanovené zákonem, nebo tomu, kdo nedodrží minimální standardy pro chov hospodářských zvířat. Pokuta ve výši až 50 000 Kč pak může být uložena například tomu, kdo prodá zvíře nezletilé nebo nezpůsobilé osobě.

Jiné správní delikty mohou spáchat právnické osoby a podnikající fyzické osoby. V tomto případě viník nenese odpovědnost za zavinění, ale přímo za výsledek. Vyplývá to z objektivní odpovědnosti – právnické a fyzické podnikající osoby si musejí být vědomy důsledků svého podnikání, proto se zde posuzuje odpovědnost za důsledek.

¹⁸ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zvláštností je § 27 odst. 11. Ten říká, že spolu s pokutou nebo i samostatně lze fyzické osobě uložit *zákaz činnosti* v případě, že viník propaguje týrání zvířat. Při žádném jiném prohřešku to možné není. Podobně je to i u právnických a podnikajících fyzických osob – těm lze uložit podle § 27a odst. 18 zákaz činnosti navíc ještě v několika případech v oblasti pokusných zvířat. Podle Prchalové¹⁹ by bylo na místě rozšířit možnost udělení zákazu činnosti, aby byla zvířata chráněna spíše preventivně – to by ušetřilo veterinárním orgánům práci, státu peníze a zvířatům utrpení.

Stačí však málo a pachatel nebude za přestupek stíhán vůbec. Podle § 20 přestupkového zákona totiž *odpovědnost za přestupek zaniká po roce* od jeho spáchání. To je v případě projednávání přestupku proti zákonu na ochranu zvířat velmi krátká doba zejména proto, že je často potřebný znalecký posudek. Navíc se v této lhůtě musí stihnout i případné odvolání a rozhodnutí musí nabýt právní moci. Podle Prchalové²⁰ se v praxi potvrdilo, že je tato lhůta nedostatečná a v současnosti se připravuje novela přestupkového zákona, která by to měla napravit.

2.3.3 Veterinární zákon

Dalším zákonem, který se bezprostředně dotýká ochrany zvířat žijících v zajetí, je *zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči* a změně některých souvisejících zákonů (dále jen veterinární zákon). Uvádí povinnosti chovatelů v oblasti zdraví zvířat, řeší zdravotní nezávadnost živočišných potravin, upravuje podmínky dovozu, vývozu a tranzitu veterinárního zboží, výkon odborné veterinární činnosti, stanoví orgány působící v oblasti veterinární péče a podobně.

Prvním čtením v Parlamentu ČR už prošel návrh nového veterinárního zákona. V platnost by mohl vystoupit už v roce 2012. V prozatímní verzi, která ještě

¹⁹ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8. str. 144.

²⁰ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8. str. 145.

může být upravena v poslanecké sněmovně, jde především o „snížení administrativní zátěže a zvýšení bezpečnosti potravin živočišného původu“²¹.

Je úzce spjatý se zákonem na ochranu zvířat – v mnohém jej doplňuje. Uvádí například všeobecné **povinnosti chovatelů**²². Ti musejí zvířatům zajistit takové podmínky, aby mohla vykonávat své přirozené biologické potřeby a aby byly zachovány jejich fyziologické funkce. Mají sledovat zdravotní stav a v případě, že je to potřeba, vyhledat veterinární pomoc, předcházet nákazám a jejich šíření a podobně. K chovatelům hospodářských zvířat dodává například pravidelné čištění, dezinfekci apod. prostorů, ve kterých zvířata žijí.

Konkretizuje také nutnost mít veterinární **osvědčení k převozu** určitých druhů zvířat (netýká se to např. psů a koček, ale ani selat a drůbeže mladší 3 měsíců), ukládá povinnost zvířata před převozem napojit a po přepravě jim dopřát odpočinek. Při přepravě, nakládání i vykládání s nimi zacházet šetrně, zamezit styku s jinými zvířaty apod.

Doplňuje oblast chovu **hospodářských zvířat** o požadavky na živočišné produkty, což souvisí i s krmením a napájením zvířat, nemocemi a podobně. Stanovuje také povinnosti provozovatele jatek – například jaká zvířata se nesmějí porážet (jmenuje nákazy).

Částečně se zabývá i provozem **útulku**, konkrétně tím, že stanoví, jak naložit s odchyceným zvířetem. To může být buď umístěno do městského útulku, nebo předáno organizaci, která se podílí na ochraně zvířat. V případě, že je majitel znám, nahradí náklady vynaložené na odchyt a zvíře. Zvíře také může být utraceno, má-li nebezpečnou nákazu.

Rozvádí kompetence některých **orgánů**. Ministerstvo zemědělství v oblasti veterinární správy rozhoduje o opravných opatřeních v případě, že Státní veterinární správa udělá chybu, koordinuje předcházení vzniku a šíření nákaz, řeší jejich zdolávání a podobně. Pro tyto účely opět zřizuje poradní orgán, podobně jako na poli ochrany zvířat Ústřední komisi.

²¹ Státní veterinární správa České republiky [online]. 2011-03-30 [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.svscr.cz/index.php?art=4871>>.

²² Chovatelem se myslí kdokoli, kdo drží, chová nebo obchoduje se zvířaty.

Svou roli zde má i ministerstvo vnitra a obrany, avšak pouze v oblasti své působnosti: provádí prevenci k předcházení nákazám a poskytuje orgánům veterinární správy dostatek informací.

Ke krajským či okresním veterinárním správám se přidává Státní veterinární správa, která zpracovává programy ochrany zvířat, pečuje o nezávadnost živočišných produktů, řídí okresní veterinární správy a opravuje jejich rozhodnutí. Důležité kompetence má také v obchodu s živočišnými produkty.

Pravomoci a povinnosti dozorců veterinární správy upravuje a doplňuje § 52 a 53. V nezbytně nutném množství mohou za náhradu odebírat vzorky k laboratornímu vyšetření, po kontrole musí sepsat protokol o výsledcích kontroly a v neposlední řadě jsou svázáni mlčenlivostí o obchodním nebo služebním tajemství.

2.3.4 Prováděcí předpisy

Jednotlivá ustanovení zákona na ochranu zvířat i veterinárního zákona jsou doplňována a konkretizována prováděcími právními předpisy. Jedná se zejména o zákony, vyhlášky Ministerstva zemědělství a nařízení Rady (ES), která jsou do české legislativy postupně zabudována.

K § 26 zákona na ochranu zvířat vyšel prováděcí právní předpis pod číslem 3/2009 – konkretizuje obsah a rozsah kurzu, který musí absolvovat odborníci provádějící dozor nad plněním povinností uložených tímto zákonem.

Vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, doplňuje třetí část zákona na ochranu zvířat. V zákoně jsou stanoveny základní podmínky – zvířata nesmějí být přepravována hlavou dolů, podlaha nesmí být kluzká, nesmějí mít svázané končetiny apod. Tato vyhláška ale stanoví např. konkrétní plochy, které jednotlivé druhy zvířat potřebují při přepravě.

Ve sbírce zákonů následuje vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a při chovu. Ta specifikuje třeba i podmínky chovu psů a koček. Upravuje věk, ve kterém mohou být feny či kočky zabřeznuty (dle výšky zvířete v kohoutku), maximální počet vrhů za dva roky stanovuje na 3, přičemž optimální je jeden a minimální věk štěněte pro odběr od feny na 50 dnů.

Dalším příkladem je zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který upravuje lov a chov zvěři či zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství (řeší zejména chov, podporu udržování stavů ryb apod., ale také upravuje dovoz mořských ryb).

2.3.5 Správní řád

Při porušení zákona se může začít proti viníkovi vést správní řízení. Postupy v takovém případě jsou upraveny v zákoně č. 500/2004 Sb., správním řádu.

Správní řízení se zahajuje na základě podnětu. Správní orgány jsou povinny tyto podněty od lidí projednat, případně je předat místně a věcně příslušnému orgánu a do třiceti dnů rozhodnout o zahájení řízení.

V oblasti ochrany zvířat se toto aplikuje například když někdo oznámí týrání zvířat – krajská veterinární správa provede kontrolu, případně dá podnět obecnímu úřadu, aby zahájil správní řízení. Pak může dojít k uložení pokuty, odebrání zvířat nebo nařízení zlepšení situace.

2.3.6 Trestní zákoník

Při spáchání trestného činu vymezuje tresty *trestní zákoník* (zákon č. 40/2009 Sb). Ten v § 302 stanovuje sankce za přestoupení zákona v případě týrání zvířat. Obsahuje jednu skutkovou podstatu – týrání zvířat. To musí být podle odst. 1 písm. a navíc intenzivní,²³ aby byla naplněna a jednalo se tak o trestný čin. Za týrání zvířete „zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem“, jak říká zákon, nebo navíc „veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném“, hrozí pachateli odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci – tedy zvířete.

Trest odnětí svobody bude vyšší, v rozmezí 6 měsíců až 3 let, pokud byl pachatel za týrání zvířat v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo pokud způsobil smrt či trvalé následky na zdraví zvířete.

²³ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3228 s. ISBN 978-80-7400-178-9. Str. 2744.

Pokud se trestného činu týrání zvířat dopustil na větším počtu zvířat, může jít do vězení na 1 rok až 5 let.

I když se horní hranice trestu oproti předchozímu trestnímu zákonu (platnému do roku 2010) zvýšila, ochránci zvířat stále nařikají nad jejich směšností. Ne proto, že by pět let ve vězení nebylo dost, ale proto, že soudy horní hranice trestu zpravidla neukládají. „Ministerstvo zemědělství již obdrželo celou řadu podnětů, aby zvýšilo sankce (pokuty a sazby trestu odnětí svobody) na úseku ochrany zvířat proti týrání. (...) V současné době nejsou využívány horní hranice, které právní předpisy umožňují použít. Sankce jsou dle našich informací ukládány spíše při spodní hranici. Zvýšení horních hranic v právních předpisech by tedy na situaci v praxi nic nezměnilo. Je potřeba působit na orgány, které sankce ukládají, aby více využívaly možnosti, které jim právní předpisy dávají, tedy, aby ukládaly sankce vyšší. Z tohoto důvodu apelujeme na orgány příslušné k provádění sankčních řízení, aby sankce ukládaly vždy s vědomím, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Společnost musí dostat jasný signál, že týrání zvířat není deliktem malého významu.“²⁴

2.3.7 Občanský zákoník

V oblasti soukromého práva se ochrany zvířat dotýká zejména zákon č. 40/1964 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších předpisů. Předmětem občanskoprávních vztahů jsou podle § 118 odst. 1 mimo jiné i věci. Definici takové věci však neobsahuje, a tak se obecně za věc považují hmotné předměty, které jsou ovladatelné a slouží potřebám lidí. A pod tuto definici spadají i zvířata. Nemají tedy samostatné právní postavení a proto jsou v občanskoprávních vztazích považována za věci. Důkazem jsou například tyto paragrafy:

§ 127: „Vlastník věci (...) nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek (...).“

²⁴ EAGRI [online]. 2011-02-25 [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/105889/Caste_chyby_sprav_del.pdf>.

§ 599: „(...) Práva z odpovědnosti za vady se může kupující domáhat u soudu, jen jestliže vady vytkl nejpozději do šesti měsíců, jde-li o vady krmiv do tří týdnů, a jde-li o vady zvířat, do šesti týdnů po převzetí věci.“

Zvířat se úzce dotýká § 135 občanského zákoníku. Ten se aplikuje v případě toulavých, opuštěných a ztracených zvířat. V odst. 1 stojí: „Kdo najde ztracenou věc, je povinen odevzdat ji obci, na jejímž území k nález došlo. Nepřihlásí-li se vlastník do 6 měsíců od jejího odevzdání, připadá věc do vlastnictví této obce.“

U zvířat se ale navíc rozlišuje mezi tím, zda se zvíře jen zaběhlo, nebo jej jeho majitel opustil. Zaběhnuté zvíře je v dobrém stavu a vše nasvědčuje tomu, že s ním bylo dobře zacházeno a pravděpodobně tedy jen uteklo. Opuštěné je pak zvíře v případě, že je ve stavu, který nasvědčuje tomu, že se jej někdo záměrně zbavil – např. podvyživené, zblešené, s neléčenými ranami.

Opuštění zvířete se hodnotí jako jeho týrání (§ 4 písm. s zákona na ochranu zvířat) a v takovém případě zaniká vlastnické právo původního chovatele ihned, bez možnosti říct si o vrácení zvířete do šesti měsíců.

U toulavých a ztracených zvířat platí šestiměsíční lhůta pro původního majitele, aby se o svou věc přihlásil. Naštěstí po dobu těchto šesti měsíců nemusí být pes v útulku, ale může být umístěn do náhradní péče bez převodu vlastnictví. K tomu dojde teprve po vypršení šestiměsíční lhůty.

Podle odst. 3 má útulek nárok na to, aby vlastník, který se o zvíře přihlásí, uhradil náklady spojené s pobytem zvířete v útulku.

2.3.8 Nový občanský zákoník

Na cestě je však nový občanský zákoník, který už by se zvířaty jako s živými tvory měl počítat. V § 468 jeho návrhu²⁵ stojí: „Živé zvíře není věc. Ustanovení o věcech se na zvíře použijí přiměřeně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze živého tvora.“

²⁵ *Nový občanský zákoník* [online]. 2011 [cit. 2011-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/navrh-zakona.html>>.

Fakt, že zvíře již nebude pro zákon věcí, zní přelomově. V praxi se o tak zásadní změnu nejedná, zvířata budou pro účely zákona i nadále věcí: „Např. kupní smlouva zůstane kupní smlouvou, ať na jejím základě nabýváme vlastnické právo ke štěněti nebo k televizoru. Také v případě rozhodování, komu např. připadne pes po rozvodu (nedohodnou-li se manželé), soud bude rozhodovat stejně jako o ostatním majetku, a rozhodně nebude současně řešit vyživovací povinnost jako v případě dětí.“²⁶

Avšak myšlenkový posun je to zásadní. Zvíře sice stále nemá samostatné právní postavení, ale už není věcí v každém případě. Zatímco v dosud platném občanském zákoníku se slovo *zvíře* vyskytuje dvakrát, v návrhu nového se nachází čtyřicet devětkrát.

Nově upřesňuje přímo pro zvíře tyto skutečnosti:

- § 959: Pro své zvíře si majitel může dojít na cizí pozemek a vlastník pozemku mu v tom nesmí bránit. Pokud tam ale zvíře způsobí škodu, může požadovat náhradu.
- § 960: V takovém případě může majitel pozemku cizí zvíře nevydat a požadovat náhradu během osmi dnů.
- § 990: Nově se pracuje s pojmem „zvíře bez pána“. To je zvíře, které získá svobodu a jeho pán jej nehledá. Pokud však je označeno (tetování, čip, známka s telefonem), patří stále pánovi.
- § 991: Zvíře, které je nalezeno na soukromém nebo veřejném pozemku, si nálezce přivlastnit, pokud se samo do šesti týdnů nevrátí ke svému pánovi. Opět pouze v případě, že není označeno tak, že lze dohledat jeho majitele.
- § 1002: Při nalezení zvířete jej nově nemusíme nést přímo na obec jako nalezenou věc, ale můžeme si jej ponechat. Nález nahlásíme a pokud se po dobu 2 měsíců neozve jeho majitel, zvíře si můžeme nechat. V případě, že nálezce o zvíře nestojí, dá je do útulku. Zde se doba šance na vrácení zvířete původnímu majiteli krátí z původních 6 měsíců na 2.
- § 1016: Za oplodnění zvířete lze požadovat odměnu, pokud byla smluvna. Týká se to běžné praxe například u krytí psů, kdy majitel psa dostane za nakrytí feny obvykle cenu jednoho štěněte.

²⁶ MENŠÍKOVÁ, Radana. Zvíře jako věc?. *Pes přítel člověka*. 2009, 54, 2, str. 59.

- § 2083: Pokud koupíme zvíře „s vadou“, můžeme uplatnit své právo do šesti týdnů – to zůstává shodné s původním občanským zákoníkem.
- § 2176: Podle tohoto paragrafu může nájemce chovat zvíře, pokud to vlastníkovu bytu nebo jeho spolubydlícím nepůsobí obtíže. Pokud v této souvislosti vzniknou zvláštní náklady, hradí je vlastník zvířete.
- § 2875: Škodu za zvíře hradí jeho vlastník, i když zvíře zrovna hlídá někdo jiný. Pokud zvíře jeden vlastní a druhý chová nebo užívá, škodu uhradí společně a nerozdílně.
- § 2876: Výjimkou jsou také případy, kdy vlastník nebo ten, kdo na zvíře dohlížel, způsobení škody nemohli předejít.
- § 2877: Pokud někdo zvíře vezme bez dovolení, nese odpovědnost za škodu v každém případě, i tehdy, nemohl-li jí zabránit.
- § 2912: Máme nárok na náhradu za poranění zvířete, a to ve výši vynaložených prostředků na péči. Tedy těch odůvodnitelných, nelze si zde připočítat libovolné další položky.

2.3.9 Legislativa Evropského společenství

Velmi důležitou roli v oblasti ochrany zvířat hraje Evropská unie. Její orgány přijímáním příslušné legislativy zaručují stále lepší podmínky zvířatům. Avšak první skutečně velký krok přišel s Amsterodamskou smlouvou (platnost od roku 1999) – *Protokol č. 33 o ochraně zvířat a péči o ně*.²⁷

Dalším důležitým krokem byl v roce 2006 *Akční plán Společenství v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a ochrany zvířat* vydaný Komisí. Představuje závazek Komise „jasně a uceleně popsat své plánované iniciativy v oblasti dobrých životních podmínek zvířat pro nadcházející roky“²⁸.

Současný (v pořadí druhý) akční plán na léta 2011 – 2015 se teprve připravuje, Komise jej hodlá dokončit v prosinci tohoto roku.²⁹ O tom předchozím

²⁷ Příloha č. 2.

²⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, dostupné z <http://ochranazvirat.zeleni.cz/827/clanek/sdeleni-komise-evropskemu-parlamentu-a-rade-o-akcnim-planu-spolecenstvi-v-oblasti-dobrych-zivotnich-podminek-a-ochrany-zvirat-2006-2010>.

²⁹ *Eurogroup for animals* [online]. 2011-04-07 [cit. 2011-04-08]. Dostupné z WWW: http://www.eurogroupforanimals.org/pdf/pp_eurogroup.pdf.

Evropský parlament konstatoval, že „převážná většina opatření stanovených ve stávajícím akčním plánu byla provedena uspokojivě“³⁰. Zároveň však upozorňuje na to, že je třeba, aby zemědělci EU měli z dodržování předpisů prospěch. Do příštího akčního plánu chce např. zavést zákaz prodeje vajec ze zařízení, ve kterých jsou slepice chovány v nevyhovujících podmínkách (v roce 2012 vstoupí v platnost zákaz chování slepic v nezdokonalených klecích – ty nové, obohacené, mají slepicím umožnit naplňovat své přirozené instinkty – budou mít k dispozici hnízdo, bidýlko a podkladový materiál, avšak o mnoho více životního prostoru nezískají).

Jednotlivá opatření prováděná v rámci těchto akčních plánů (nařízení, rozhodnutí, směrnice, usnesení Rady a Komise apod.) jsou průběžně zabudovávána do české legislativy – § 1 odst. 2 zákona na ochranu zvířat: „Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpis evropských společenství.“

Ochrana zvířat se dostala i do *Smlouvy o fungování Evropské unie*. Text článku 13 se podobá textu z výše zmiňované Amsterodamské smlouvy³¹: „Při stanovování a provádění politik Unie v oblastech zemědělství, rybolovu, dopravy, vnitřního trhu, výzkumu a technologického rozvoje a vesmíru zohledňují Unie a členské státy plně požadavky na dobré životní podmínky zvířat jako vnímajících bytostí.“

Dále vznikají dohody v jednotlivých oblastech: Evropská úmluva o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely (21/2000), Evropská úmluva o ochraně zvířat v zájmových chovech (19/2000), Evropská úmluva o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely (118/2006) a podobně.

Nevládní organizace

I když zákony zvířatům zajišťují určitou míru ochrany, vymáhat je musí opět člověk. Právě proto v oblasti ochrany zvířat hraje nezastupitelnou roli neziskový sektor – nadace nebo nadační fondy, občanská sdružení, obecně prospěšné

³⁰ Dle dokumentu dostupného z [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:081E:0025:0032:CS:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:081E:0025:0032:CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:081E:0025:0032:CS:PDF).

³¹ Příloha č. 2.

společnosti. Jedná se o organizace na státu nezávislé, které jsou určeny k „dobrému účelu“ – jsou obecně prospěšné.

Tyto organizace, ať už na regionální (Nadace na pomoc zvířatům – Moravskoslezský kraj), národní (Nadace na ochranu zvířat – Česká republika), nadnárodní (Eurogroup for Animals – Evropská unie) nebo globální (World Society for the Protection of Animals), se snaží působit zejména preventivně různými osvětovými kampaněmi a působením na veřejnost. Jejich náplní je ale samozřejmě také napravovat již vzniklé nerovnosti v jednání se zvířaty.

V České republice působí například Nadace na ochranu zvířat, Ochránci hospodářských zvířat, Společnost pro zvířata, Svoboda zvířat. Poslední zmiňovaná organizace se na svých stránkách³² pyšní úspěchy, jako je prosazení zákazu testování kosmetiky na zvířatech nebo zásluha na uzavření jedné kožešinové farmy.

Na úrovni Evropské unie fungují dvě euroskupiny, které hájí práva zvířat: Eurogroup for Animals a Eurogroup for Wildlife and Laboratory Animals. Jejich kompetence jsou však omezeny na to, co je stanoveno v mezinárodních smlouvách. Některé oblasti zůstávají ryze v režii členských států. Například v péči o zvířata, která jsou chovaná jako společníci člověka, Unie nemá žádné kompetence.³³

Ze světových organizací jmenujme WSPA (World Society for the Protection of Animals). Ta vytváří kampaně v nejrůznějších oblastech – od tak obecných, jako je chov hospodářských zvířat, po konkrétní spíše lokální problémy, jako například býčí zápasy.

³² <http://www.svobodazvirat.cz/o-nas/kdo-jsme.htm>.

³³ *Eurogroup for animals* [online]. 2009-01-20 [cit. 2011-04-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.eurogroupforanimals.org/about/about.htm>>.

3 APLIKACE LEGISLATIVY NA KAUZU DANY ZÁHORSKÉ

3.1 Zdroje informací

Pro aplikaci legislativy na ochranu zvířat jsem si vybrala případ Dany Záhorské z Ostravy-Vítkovic z roku 2009 proto, že v dané době jsem se v rámci praxe v regionálním deníku podílela na tvorbě článků a reportáží o této kauze. Odtud také vyplývají použité informace, které nejsou označeny zdrojem.

Kromě přímé zkušenosti ze setkání a hovorů s Danou Záhorskou jsem čerpala z informací nabytých během hlavního líčení, kterého jsem se účastnila, od tiskového mluvčího okresního soudu v Ostravě-Porubě, ze všech médií, která v dané době o kauze informovala a také od vedoucího městského útulku v Ostravě.

3.2 Mediální obraz kauzy

Případ Záhorské byl jeden z mála případů týrání zvířat, které se dostaly do médií a vyvolaly větší ohlas. Je to zejména kvůli jeho rozsahu (40 psů) a také kvůli chování Záhorské po zakročení správních orgánů. Když jí byli psi odebráni, proti rozhodnutí se odvolala, chtěla psy zpět a využívala všemožných právních obstrukcí, aby řízení zkomplikovala. Právě to bylo pro média přitažlivé – tyranka chce své psy zpět a napadá rozhodnutí orgánů.

Média o Daně Záhorské mluvila jako o „Tyrance z Vítkovic“ a její bydliště nazývala „psím koncentrákem“. Vedoucí útulku se k případu vyjádřil tak, že vzhledem k množství a stavu psů je to největší případ týrání zvířat, se kterým se třebovický útulek kdy setkal.

Záhorská sebe samu prezentovala jako milovníka psů, který by nikdy nedopustil, aby jeho zvířata trpěla. Její psi prý začali hubnout z neznámých důvodů. Miluje je a chce je zpět, protože bez nich nemůže žít.

Lidé na články a reportáže reagovali bezprostředně: volali do útulku, že se chtějí psů ujmout a volali také do médií – chtěli se podělit o své zkušenosti se Záhorskou. To vše těsně po odebrání psů. Pak ještě média informovala o tom, že si pořídila nové psy, že byla obviněna a hrozí jí rok vězení. Také na zahájení hlavního líčení byla spousta fotografů. Po půl roce, kdy rozsudek padl, však na soudě už byli jen dva novináři. To je pro zločiny páchané na zvířatech příznačné: média i lidé rychle zapomínají.

3.3 Popis Případu

3.3.1 Živnost Záhorské

Pětačtyřicetiletá Dana Záhorská se psy podnikala na živnostenský list. Měla živnostenské oprávnění pro předmět podnikání výcvik, hlídání psů, pronájem služebních psů na samostatné hlídání objektů, chov zvířat a jejich výcvik.³⁴

Své služby nabízela v bezplatných inzertních novinách: „Máte doma pejska, kterého už nemůžete mít, a chtěli byste ho někomu darovat? Pomůžeme vám vyřešit situaci a najít mu nového páníčka. Nebojte se zavolat.“ Tak zněl celý její inzerát. Brala si za poplatek asi tisíc korun od lidí psy, které pak nechala u sebe, dokud jim nenašla nového pána – opět prostřednictvím inzertních novin. Stávalo se tak, že na stejné telefonní číslo v jednom čísle vyšel výše zmíněný inzerát a několik nabídek k prodeji psů různých plemen. Křížence většinou dávala zadarmo.

Lidé samozřejmě neměli tušení, kam své psy umísťují. Zákazníky k sobě nezvala, scházela se s nimi v blízkosti svého bydliště, nebo psy vozila na smluvená místa. Vystupovala i pod falešným jménem (Bubeníková) a v telefonu se nikdy nepředstavovala. Když chtěl zákazník přijít k ní, vymlouvala se, že cesta k ní je složitá, že by její dům nenašel.

Ti, kteří se s ní sešli za účelem obchodu, popisovali, že první dojem nebyl příjemný a někdy váhali, zda jí mají svého psa svěřit. Avšak Záhorská mluvila jako nadšený kynolog a o psech věděla mnoho, což zákazníky často přesvědčilo. Navíc jim

³⁴ Příloha č. 1

Záhorská přislíbila, že se na své psy mohou přijít kdykoli podívat – adresu ani jiný kontakt na sebe ale nenechala a telefon už jim nezvedala.

3.3.2 Zásah veterininy

Sousedé a lidé z okolí (podle jejich slov) podávali stížnosti krajské veterinární správě už od roku 2001. Ta na místo několikrát dorazila, avšak pochybení chovatelky nikdy neshledala.

Teprve v roce 2009 došlo k tomu, že na základě zjištění krajské veterinární správy jí byli všichni její psi odebráni a převezeni do útulku. Čtyřicet psů všech velikostí (z toho osm německých dog – pes snad největšího plemene) chovala v bytě 2 + 1 a na zahradě. Její byt měl necelých 70 metrů čtverečních.³⁵

Proti odebrání psů se odvolala, podle ní byli v pořádku a do tak špatného stavu se dostali až po převezení do útulku zejména v důsledku stresu.

Po vyšetření veterinářem v útulku utratili celkem deset psů (bylo shledáno, že ponechání naživu by pro ně představovalo trvalé utrpení) a na Záhorskou tak bylo podáno trestní oznámení z důvodu podezření na týrání zvířat.

3.3.3 Soud

Hlavní líčení začalo skoro o rok později od odebrání psů a trvalo půl roku. V prosinci roku 2010 soud rozhodl: půl roku odnětí svobody podmíněně se zkušební dobou na tři roky a zákaz činnosti – tedy obchodování se psy – na tři roky. Záhorská se cítila nevinná a chtěla být zproštěna viny, státní zástupce naopak navrhoval zvýšit trest.

Záhorská se proti rozsudku opět odvolala a krajský soud jej následně zrušil s tím, že je třeba přesněji dokázat příčinnou souvislost mezi nutností utratit psy a zaviněním Záhorské. Nové hlavní líčení tak začne 10.6.2011.

³⁵ Příloha č. 1

3.4 Aplikace legislativy na danou kauzu

3.4.1 Kontrola veterinární správou

Krajské veterinární správy (KVS) mají vykonávat „dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám“.³⁶ Krajská veterinární správa pro Moravskoslezský kraj přijala stížnost sousedů Dany Záhorské. Ta podle nich dlouhodobě týrala své psy fyzicky i psychicky.

KVS v místě jejího bydliště provedla kontrolu a na základě zjištění pochybení podala úřadu městského obvodu Ostrava-Vítkovice, konkrétně Odboru výstavby, životního prostředí a vodního hospodářství (dle místní a věcné příslušnosti, dále jen ÚMOB Vítkovice) podnět k projednání věci.³⁷ Správní orgány jsou povinny řešit přijaté podněty, nebo je postoupit příslušnému orgánu.³⁸ ÚMOB je navíc povinen projednat všechny podněty, které KVS podá.³⁹

3.4.2 Odebrání psů

Tak začalo nejdříve správní řízení.⁴⁰ Obecní úřad obce s rozšířenou působností, v tomto případě ÚMOB Vítkovice, může podle zákona přijímat tzv. zvláštní opatření:⁴¹

„Na návrh krajské veterinární správy může obecní úřad obce s rozšířenou působností správním rozhodnutím a) nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je opakovaně týráno, b) nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu hospodářských zvířat včetně jejich usmrcení v souladu s tímto zákonem, dochází-li k jejich týrání, c) nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat, a to do doby odstranění závad.“

³⁶ § 22 odst. 1 písm. A zákona na ochranu zvířat

³⁷ § 22 odst. 1 písm. m zákona na ochranu zvířat

³⁸ § 42 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., Správního řádu

³⁹ § 24a odst. 4 zákona na ochranu zvířat

⁴⁰ § 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., Správního řádu

⁴¹ § 28a odst. 1 zákona na ochranu zvířat

ÚMOB Vítkovice na základě tohoto ustanovení rozhodl 29.7.2009 o odebrání jedenácti psů, kteří byli v nejhorším stavu. 7.8.2009 bylo odebráno i zbylých 29 psů, protože se situace nezlepšovala. Náhradní péče byla zajištěna Útulkem pro nalezené psy v Ostravě-Třebovicích, který zřizuje Statutární město Ostrava.

ÚMOB Vítkovice také mohl pozastavit živnostenskou činnost Záhorské:⁴² „Zjistí-li příslušný orgán veterinární správy závažné nebo opětovné porušení povinností právnické nebo fyzické osoby (...), může podat návrh příslušnému živnostenskému úřadu, aby živnostenské oprávnění zrušil nebo provozování pozastavil.“ K tomuto kroku však orgány nepřistoupily a Záhorská tak po celou dobu procesu mohla se psy dále podnikat.

Záhorská využila svého práva se odvolat⁴³ a požadovala vrácení psů. Zákon na ochranu zvířat ale určuje, že v případě odebrání zvířat „odvolání nemá odkladný účinek“⁴⁴, tedy že i po dobu odvolání rozhodnutí platí.⁴⁵ Psi proto v útulku zůstávají, než v této věci padne definitivní rozhodnutí a rozsudek soudu nabude právní moci.

3.4.3 Omezení vlastnického práva

Vlastnické právo Záhorské vůči psům jejich odebráním nezaniká. Je pouze omezeno v souladu s § 123 občanského zákoníku, který stanoví, že „Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s nimi.“ Záhorská v mezích zákona nejednala, a proto může být toto její právo omezeno, dokud soud nerozhodne.

Do té doby budou psi v útulku a ten s nimi musí nakládat jako s majetkem Záhorské. Bude-li shledána vinnou, její právo zanikne úplně a psi propadnou státu. Pak teprve je útulek bude moci nabídnout k adopci. Nejdříve však bude muset obecní úřad požádat o jejich přepsání ze státu na útulek.

⁴² § 13a odst. 2 zákona na ochranu zvířat

⁴³ § 81 odst. 1 zákona 500/2004 Sb., Správního řádu

⁴⁴ § 28a odst. 2 zákona na ochranu zvířat

⁴⁵ § 85 odst. 1 zákona č. 500/2004, Sb., Správního řádu

3.4.4 Utracení zubožených psů

Po převozu psů do útulku „v důsledku závažného zdravotního stavu neslučitelného s dalším plnohodnotným životem muselo být přistoupeno k utracení celkem 10-ti zvířat.“⁴⁶ Slabé, nevyléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, musí být neodkladně a bezbolestně utraceno.⁴⁷ O utracení rozhodl a provedl jej veterinární lékař při městském útulku.

3.4.5 Provinění Záhorské

Skutková věta podle obžaloby uvádí, že svým psům „(...) neposkytovala dostatečné množství potravy a vody, neobstarala jim potřebnou veterinární péči, chovala je ve stísněných a stavebně nevhodných kotcích, klecích, přepravkách a obytných místnostech, v nichž nezajistila vhodné životní a hygienické podmínky, např. v místnosti WC bez světla chovala 7 štěňat ve věku 6 týdnů až 6 měsíců od velikosti menšího křížence po velikost plemene Německá doga, a omezovala jejich pohyb nedostatečným či žádným výběhovým prostorem, čímž u zvířat došlo ke špatnému výživovému stavu až patologické vyhublosti, dehydrataci, postižení dýchacího aparátu, silnému zblešení, zplstnatění srsti, různým úrazovým zraněním, zánětům kůže, očí a uší a dalším onemocněním, dále k psychickému stresu, nechutenství, apatii a úzkosti, (...)“.⁴⁸

Porušila tak tyto části zákona na ochranu zvířat:

§ 4 odst. 1 písm. c, který uvádí, že týráním zvířete je:

„Z jiných než zdravotních důvodů omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak,

podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení, nebo jej jinak poškozují,

⁴⁶ Příloha č.1 – Skutková věta podle obžaloby

⁴⁷ § 4 odst. 1 písm. d zákona na ochranu zvířat

⁴⁸ Příloha č. 1.

omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete.“

Podle veterinářů svědčících u soudu psi Záhorské trpěli nedostatkem potravy i vody dlouhodobě. Vedoucí útulku uvedl, že jedna z dog měla dokonce pětinu své standardní váhy.

§ 4 odst. 1 písm. k:

„Chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení.“

Nevhodnost podmínek lze doložit tím, že štěňata žila v místnosti WC bez světla. To jsou podmínky pro zvíře maximálně frustrující a zároveň poškozují jeho zrak.

§ 4 odst. 1 písm. x:

„Jiné jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete.“

Další faktory, které způsobovaly utrpení zvířat, byly například zblešení, neléčené rány, bolestivé záněty a podobně. To vše se podepsalo nejen na fyzické stránce zvířat, ale zejména na jejich psychice.

3.4.6 Možný trest

Záhorská na základě těchto skutečností byla obžalována z týrání zvířat podle § 203 odst. 2 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona:

„Kdo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.“

Obžalované tedy hrozil až rok vězení (v případě zvířat zpravidla podmíněný, pokud vůbec), zákaz činnosti (tedy obchodní činnosti – obchodování se psy), nebo peněžitý trest.

Zákaz činnosti mohl být stanoven v rozsahu 1 – 10 let. Lze jej uložit, „dopustí-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností“.⁴⁹ Tato podmínka zde byla naplněna, proto se dalo očekávat, že obžalované, bude-li shledána vinnou, bude trest zákazu činnosti uložen.

Tento zákaz činnosti se týká obchodní činnosti – tedy všeho, co dělala na svůj živnostenský list – pronájem hlídacích psů, prodej psů, hlídání psů a podobně. Netýká se chovu psů pro vlastní potřebu. Zvíře je majetek a právo na majetek je základní lidské právo, které nesmí být dotčeno. Proto i kdyby člověk týral stovky zvířat opakovaně, nelze mu nikdy zakázat si zvířata pořízovat.

Peněžitý trest se v tomto případě příliš neočekával. Ukládá se zejména v případech, kdy se pachatel snaží nějak se obohatit. V tomto případě tedy není na místě.

Vzhledem k rozsahu trestné činnosti a absenci doznání obžalované se předpokládal také trest odnětí svobody, avšak podmíněný, což je u případů týrání zvířat pravidlem.

3.4.7 Právní obstrukce Záhorské

Záhorská se nejdříve odvolala proti odebrání psů i přesto, že jednoznačně byli týráni a popírala svou vinu na jejich stavu. Přitom si musela být vědoma, co svým jednáním způsobí: měla živnostenské oprávnění pro práci se psy. Podle přílohy č. 2 Živnostenského zákona⁵⁰ je při obchodování se zvířaty v zájmových chovech nutná odborná způsobilost. Právě ta má zajistit, aby k podobným případům nedocházelo.

Navíc v případě podnikatelů platí tzv. objektivní odpovědnost – tedy odpovědnost za důsledek (špatný zdravotní stav psů), ne za jeho přímé zavinění (nepodávání dostatečného množství a kvality potravy).

⁴⁹ SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 1. vydání. Praha : Grada, 2010. 187 s. ISBN 978-80-247-3290-9. str. 116.

⁵⁰ Zákon č. 455/1991 Sb.

Její čin tak byl posuzován jako nepřímý úmysl – záměrem nebylo samotné týrání, ale došlo k němu při plném vědomí obžalované. Musela si být vědoma důsledků.

Po tom, co policie sepsala ustanovení, byla Záhorská 22.1.2010 poprvé vyslechnuta, už jako obviněná. Po své výpovědi ale napadla ustanovení policie – podala stížnost, že není dostatečně konkrétní. Státní zástupce její stížnost uznal, ustanovení tak bylo zrušeno a policie musela sepsat nové.

3.4.8 Hlavní líčení

Žaloba na soud přišla 14.5.2010 a hlavní líčení bylo zahájeno 28.6.2010.

Výpověď obžalované chyběla. Jediná, kterou poskytla, byla neplatná, protože následně napadla sepsané ustanovení a to bylo státním zástupcem shledáno jako nedostatečné. Při sepisování nového už se rozhodla nevypovídat a tohoto rozhodnutí se držela až do konce procesu. Soud proto vycházel z výpovědi svědků a listinných důkazů.

Stanovisko obhajoby bylo takové, že se psi dostali do natolik špatného stavu, aby museli být utraceni, teprve po převozu do útulku, a to v důsledku stresu ze změny prostředí a také infekce, která v dané době v útulku byla. Tyto faktory prý zhoršily stav zvířat natolik, aby musela být utracena. Dále tvrdí, že nebyla prokázána příčinná souvislost mezi nutností utratit psy a přičiněním Záhorské. Samotný fakt, proč byla zvířata v tak bídém stavu, vychrtlá, nemocná a zraněná, neobjasňuje.

Obžaloba naopak tvrdí, že v útulku byla kvůli infekce přísná karanténa a psi Záhorské nemohli být nakaženi. Ve špatném stavu přišli od Záhorské a v útulku se naopak jejich fyzická i psychická stránka zlepšuje – přibírají, léčí se a přestávají se bát člověka.

Byly vyslechnuty tři skupiny svědků:

1. **Sousedé** a lidé z okolí bydliště Záhorské. Klíčová byla výpověď p. Kožušníka – ten se svou rodinou přímo sdílí zeď domu a plot zahrady s obžalovanou. Popisoval, jak na psy křičela, sprostě jim nadávala (v její části domu nikdo jiný než ona a psi nebydlí), mlátila je. Když se s ní tito sousedé pokoušeli mluvit, vyhrožovala jim zapálením

domu a podobně. Proto prý už mnohokrát podávali stížnost na krajskou veterinární správu. Tuto výpověď potvrdili i ostatní lidé bydlící v blízkosti.

2. **Veterinární lékaři**, kteří přišli do styku se psy obžalované. Vypovídali jak lékaři, kteří ošetřovali čtyřcítka odebraných psů, tak i ti, ke kterým Záhorská chodila v minulosti. Všichni se na základě fotografií pořízených při kontrole v místě bydliště Záhorské shodovali na tom, že psi jsou v bídném stavu, do kterého se museli dostat teprve dlouhodobým týráním hladem a neposkytováním veterinární péče. Vypovídal i vedoucí útulku, který byl přítomen při odebírání psů.
3. **Jiní chovatelé** – svědci navržení stranou obhajoby. Ti potvrzovali stanovisko obhajoby. Avšak při jejich výslechu docházelo k tomu, že odpovídali na otázky, které nebyly položeny, a to všichni stejným způsobem. Aniž by byli tázáni začali mluvit o tom, že psi měli vždy vodu a dostatek jídla, že Záhorská chodila pravidelně k veterináři a kupovala granule a podobně. Státní zástupce v jednom momentu požádal, aby bylo ve spisu uvedeno, že tyto výpovědi byly podány, aniž by byla položena otázka, popřípadě ve větším rozsahu, než byla položena otázka. Tito svědkové byli později soudcem označeni za nedůvěryhodné.

Z listinných důkazů zde byla zejména fotodokumentace pořízená při kontrole krajské veterinární správy v místě bydliště obžalované a zdravotní dokumentace psů včetně evidenčních karet všech utracených psů.

3.4.9 Rozsudek

Na základě těchto důkazů a výpovědí soud v prosinci roku 2010 dospěl k závěru, že Záhorská je vinna. Trest odnětí svobody stanovil v polovičním rozsahu (6 měsíců) podmíněně, se zkušební dobou tři roky. Zároveň udělil zákaz činnosti na tři roky.

Při stanovení tohoto rozsudku bylo přijato jako polehčující okolnost to, že dosud nebyla trestána a následné kontroly KVS u ní doma dopadly dobře, čili pravděpodobně se napravila. Naopak přitěžující okolností byl rozsah trestné činnosti (40 psů) a taky fakt, že se Záhorská nepřiznala ani nevyslovila lítost. Zároveň ale

soudce také zmínil fakt, že je Záhorská souzena podle staršího trestního zákona, který vymezuje mnohem nižší tresty, než nový trestní zákoník.

Na své nevině Záhorská trvala a rozhodla se proto odvolat se proti rozhodnutí okresního soudu. Oproti tomu státní zástupce požadoval jak zvýšení trestu odnětí svobody, tak dobu zákazu činnosti – tu dokonce až k horní hranici deseti let.

Odvolaly se proto obě strany a rozhodnutí okresního soudu bylo postoupeno krajskému soudu. Ten v dubnu roku 2011 rozhodl o tom, že rozsudek okresního soudu bude zrušen. Zejména proto, že nebyla provedena dostatečná dokumentace ohledně utracených psů, která by dokazovala příčinnou souvislost mezi zaviněním Záhorské a nutností jejich utracení. Příklad se proto znova otevře 10.6.2011 v novém hlavním líčení.

Pokud se bude skutečně jednat pouze o doplnění důkazů, které požaduje krajský soud, ještě téhož dne by mohl padnout nový rozsudek okresního soudu. Navrhne-li však jedna ze stran provedení dalších důkazů, nové hlavní líčení může opět být několikrát odročeno. To by byl problém zejména pro městský útulek, který stále zápolí s plnými kapacitami. Jeho chod brzdí třicet psů od Záhorské, kteří zatím nemohou jít do náhradní péče.

3.4.10 K výši trestu

Záhorská měla „štěstí“, že se na její přečin přišlo v roce 2009. Kdyby se vše odehrálo o rok později, už by místo trestního zákona platil trestní zákoník, který je v oblasti týrání zvířat přísnější.

Zatímco podle § 203 trestního zákona⁵¹ platného do r. 2010, podle kterého je Záhorská souzena, má horní hranici trestu za týrání zvířat na dvou letech odnětí svobody, nejvyšší možný trest podle § 302 nového trestního zákoníku⁵² je až pět let odnětí svobody.

§ 203 trestního zákona říká:

⁵¹ ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. Trestní zákon: komentář. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 1998. 1347 s. ISBN 80-7179-162-8.

⁵² ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3228 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

„(1) Kdo týrá zvíře, ačkoliv byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(3) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li uvedený čin veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.“

Jsou zde tedy dvě skutkové podstaty: týrání a utýrání. Za obě hrozí stejný trest v maximálně výši jednoho roku odnětí svobody. Trest je dvojnásobný, pokud je čin spáchán před více než dvěma osobami (kromě pachatele) nebo na místě, kam může v danou chvíli někdo přijít.

Záhorská byla souzena podle odstavce 2, protože deset ze zvířat bylo v důsledku špatného stavu, do kterého je dostala, utraceno. Dostala trest v polovičním rozsahu.

§ 302 trestního zákoníku už obsahuje pouze jednu skutkovou podstatu: týrání zvířat. Výše trestu se také mění na základě jiných faktorů:

„(1) Kdo týrá zvíře

- a) zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo**
 - b) surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném,**
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,**
- a) byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo**
 - b) způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt.**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až na pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na větším počtu zvířat.“

Výrazná změna je v prvním odstavci: týrání zvířat navíc musí být zvlášť *surové* nebo *trýznivé*, aby bylo trestným činem. Pachatel, který bude týrat zvíře jen „přiměřeně“, „nesurově“ nebo „netrýznivě“, skončí maximálně na úřadě.

Nově také v dalších odstavcích stanovuje minimální dobu odnětí svobody – alespoň šest měsíců při utýrání nebo opakovaném týrání, rok v případě většího počtu zvířat.

Záhorské se změna bezprostředně dotýká. Kdyby bylo týrání odhaleno o rok později, její trest by byl minimálně dvojnásobný (okresní soud při prvním rozsudku stanovil jeho výši na půl roku odnětí svobody, nyní by to byl minimálně rok).

4 Využití řešené problematiky v médiích

Téma ochrany zvířat je v této kapitole zpracováno formou různých žurnalistických žánrů.

1. Článek *Nemůžete mít psa? Útulek vám jej půjčí.*
2. Fotky s popiskem ke článku *Nemůžete mít psa? Útulek vám jej půjčí.*
3. Poznámka k předchozímu článku: *Odměna za dobrý skutek: vstupenka na McFerrina.*
4. Reportáž *Den s šedesáti psy ze soukromého útulku.*
5. Fotka s popiskem k reportáži *Den s šedesáti psy ze soukromého útulku.*
6. Článek *Odvolací soud rozsudek zrušil. Týraní psi si ještě počkají.*
7. Komentář k předchozímu článku: *Živnostník „za všechny prachy“.*
8. Reportáž ze soudní síně: *Soud s tyrankou psů: Zábava na čtvrtedni dopoledne.*
9. Zpráva *Nový občanský zákoník: Největší změny za padesát let.*

Nemůžete mít psa? Útulek vám jej půjčí

Milovníci psů, kteří nemohou mít čtyřnohého kamaráda doma, nemusejí všet hlavu. Stačí přijít do soukromého útulku v Ostravě-Porubě a říct „Chtěl bych vyvenčit pejska“.

Ať už nemáte co dělat před nedělním obědem, nebo máte celý den volno a chcete někam vyrazit, psi z útulku na vás vždy čekají. Můžete je vzít ven na hodinu i na celý den. Personál i psi vás rádi přivítají.

„Pro nás je to velká pomoc. Když někdo venčí, my se můžeme věnovat složitějším úkolům,“ říká pracovnice útulku v Ostravě-Porubě Jana Strišová. Tento útulek totiž funguje při veterinární ordinaci, a tak na dlouhé procházky nezbývá mnoho času.

„Jednak máme zákazníky, a jednak pečujeme o psy, kočky i další zvířata, která k nám přijdou ve špatném zdravotním stavu. A ti mají samozřejmě přednost,“ přiznává sestřička s tím, že proto psy mohou venčit jen krátce.

Chodí sem jak děti, tak dospělí. Psy berou na procházku i na celodenní výlety. Víkendové „pobyty“ psů u rodin se ale neosvědčily. „Několikrát jsme se nechali uprosit, abychom rodině půjčili psa na chatu na víkend. Pro něj je to samozřejmě lepší, než sedět v kotci,“ vypráví sestřička. „Někteří pejsci ale návrat do kotce zvládali špatně, a tak už je na noc nepůjčujeme.“

Není důvod se bát, že psa nezvládnete, nebo že něco provede. „Uvědomujeme si svou zodpovědnost, půjčujeme jen psy pohodáře, u kterých nic nehrozí. U dětí navíc vyžadujeme písemný souhlas rodičů a dáváme jim jen menší a samozřejmě hodné pejsky.“

O tom, že nic nehrozí, jsme se sami přesvědčili – několik psů z útulku jsme vzali na procházku. Jak to vypadalo si můžete přečíst v poznámce níže. Zájemci se mohou dočíst více na stránkách <http://www.utulek-ostrava.estranky.cz>. Zde si také mohou vybrat pejska na venčení nebo třeba i svého budoucího nejlepšího a nejvěrnějšího přítele.

Čekají v útulku

Veselý kříženec Roky a čistokrevný ohař Idar s průkazem původu. Tito dva a několik dalších pejsků čekají v útulku jak na nové pány, tak na ty, kteří je přijdou jen vyvenčit.

Odměna za dobrý skutek: vstupenka na Mc Ferrina

Venčila jsem flegmatického bígla, vtipálka Rokyho, který se sněhem vymýšlel neuvěřitelné kousky, „pana krále“ Idara, čistokrevného ohaře, který se rád opaloval, hovawartku Áju, která se bála i stébka trávy, čtyřleté „štěně“ Ronyho, který roupama nevěděl coby. Všichni z nich mi k srdci přirostli. Byl tady ale ještě Max...

Když jej v zimě našli, nevědělo se, jestli přežije. Měl dva měsíce a obě přední měl v kloubu zlomené tak, že chodil po loktech. Packy se musely rovnat, do svého půl

roku nosil sádry. Přesto neztratil chuť do života. Vidali jsme se skoro denně, učila jsem ho povely a on mě za to miloval.

Bylo to několik dní před koncertem světové hvězdy Bobbyho McFerrina (píseň Don't worry, be happy je snad známější než jeho jméno), kdy jsme spolu s Maxem byli naposledy. Tehdy vznikla naše společná fotka, která v soutěži na rádiu vyhrála lístky na tento koncert.

Mé nadšení

neznalo mezí. Den po koncertu jsem napěchovala kapsy piškoty, vzala své desetimetrové vodítko a doslova běžela do útulku pro Maxe. Těšila jsem se na něj snad více než děti na Vánoce. O to horší byl ten moment. Max už tam nebyl. Den předtím si pro něj přišla rodina.

Poděkovat jsem mu nestihla, zato on mi na sebe nechal nejkrásnější možnou památku. Nezapomenutelný zážitek z koncertu Bobbyho McFerrina.

Den s ...

Šedesáti psy ze soukromého útulku

„Někdo začíná svůj den kávou, já sbíráním hovínek“

Žádné kotce. Žádné smutné psí oči. Jen šedesátka štěkajících psů všemožných barev, velikostí a hendikepů.

„Někdo začíná svůj den kávou, já zase sbíráním hovínek,“ říká dobře naladěná Dana Synková, která místní smečce velí. „A že jich od tolika psů není málo. Dneska jich byl celý kýbl. Aspoň je čím hnojit kytky,“ zasměje se žena a pomalu se sklání pro starší psí dámu Kiki, která už se nějakou dobu packou dožaduje pozornosti. Opodál se Sisi a Nela přetahují o papuč, pod stolem kojí bělošedá fenka Mimiš nevlastní štěňata, Píšťala zběsile prohání po pokoji prázdný pytlík od piškotů a do toho všeho svým hlubokým hlasem bezhlavě štěká obtloustlý dvanáctiletý jezevčík Deryl. V útulku v Heřmanicích to zkrátka žije.

Všichni tito psi mají něco společného: ublížil jim člověk. „Někdy jsou v takovém stavu, že v normálním útulku by je utratili. Já věřím, že každý život má hodnotu. A vybojovala jsem jich už mnoho.“ Ukáže na pejska, který si vesele prohání ocas. „Tenhle si nehraje. Chybí mu kus lebky a má narušený mozek. Nechodí rovně, ale v kolečku. Chtěli ho umlátit tyčí za to, že zničil drahý koberec.“ Nikdo nevěřil, že má šanci přežít, ale její snaha a jeho touha žít zvládly i nemožné. „Vidíte, teď z něj mám jednoho z největších mazlíků.“

A kolik takových psů už zachránila? „Jejda, na to se mě neptejte. Když jsem to před pár lety přestala počítat, byly to asi tři tisíce.“

Příliš času na dlouhé povídání ale není. „Většinou začínám v šest ráno a stejně to nestačí k tomu, abych stihla vše, co chci. Posbírám hovínka, vytřu loužičky a vůbec podlahu, vyměním vodu ve všech miskách a hadry v peleších, nakrmím slepice, kočky i psy, ty je třeba i prohlédnout, jestli nemají nějaké breberky, pročesat, zkontrolovat uši, zastříhnout dráčky, ošetřit ty nemocné...“ A protože už je osm a jsou zatím jen posbíraná hovínka, dáváme se do práce.

Ujmu se něčeho, co snad nezkazím: česání. Jako první mi paní Synková na stůl doslova položí řádně kulatou jezevčici Sindy. „Je vidět, že se u vás mají dobře,“ zasměje se její zavalité postavě. „Css, teď už je to krasavice. Když mi ji přinesli, byla

tak tlustá, že tlapkama nedosáhla na zem,“ zasvětila mě do dalšího smutného psiho osudu. Sindy ale očividně bylo dobře. Mávala ocasem, koukala na mě a čekala, co se bude dít.

K mému překvapení se psi do mého kadeřnictví doslova hrnuli. Sotva se mi povedlo vyčesat veškeré bodláky ze Sindyho kožíšku, na stole stál připraven čistokrevný pudl George. Po něm hned hnědé štěně Méd'a, podlouhlý kudrnatý kříženec Rony i slepá pudlí maminka.

Kolem poledne přichází čas krmení. „Hlavně jim to nedávejte z ruky, vzali by to i s prstem. To víte, když se o jídlo dělíte s šedesáti kolegy, začnete to brát vážně,“ upozorňuje mě a do rukou mi dává dva kýble s nakrájenými psími pářečky. V tu chvíli se kolem mě semkne smečka štekajících psů, která mě doprovází na terasu. Tam se oběd podává nejdříve těm slepým, starým, nemocným a pomalým, potom teprve ostatním.

Pak nosíme a sekáme dřevo, učíme štěňata na vodítku, taháme tlustého Deryla z kočičího příbytku, ošetřujeme zahnisané oči Berušky, jedeme na veterinu s Nanynkou, která začala močit krev a po cestě zpět ještě stihneme zavézt granule do sociálně slabších rodin, které se o své psy nestarají, ale vydat je nehodlají.

Ve čtyři odpoledne vyčerpaně padám do křesla a ještě než dosednu, mám na klíně tři fenky. Paní Synková také usedá, ale znaveně nevypadá. „Prosím vás, vždyť dnes máme odpočinkový den – je tady návštěva. Jindy ještě vařím pro všechny maso a vyřizuju hovory, kterých je denně několik.“

Když odcházím, před brankou sedí Méd'a. Ten, kterého jsem tak krásně vyčesala. Uši má poseté malými lepkavými kuličkami, je celý mokrá a zjevně se baví mým údivem. Skoro uraženě se otočím na paní Synkovou. „Nic si z toho nedělejte, je to sysifovská práce,“ řekne klidně, vylije vodu plnou chlupů a zvedne další psí bobek. „Odpoledne v podstatě začíná celý den nanovo.“

V bezpečí. Tito dva sourozenci se našli v krabici u dálnice. Muž, který je přivezl, řekl, že obvykle takové krabice přejíždí. Tentokrát mu to ale nějak nedalo. Zachránil tak dva psí životy.

Sledujeme:

Odvolací soud rozsudek zrušil, týraní psi si ještě počkají

Už je to druhý rok, co Daně Záhorské odebrali čtyřicet týraných psů a kauza se stále nehnula z místa. Deset z nich museli utratit a ženu proto obvinili z utýrání zvířete. Jí se ale zatím daří soud zdržovat a zpochybňovat rozhodnutí orgánů.

Proti všemu se odvolává, veškerá ustanovení napadá. Orgány je proto musejí přepracovávat a všechno se tím zdržuje. Ani by na tom nezáleželo, kdyby třicet přeživších psů celou tu dobu nemuselo čekat v útulku. „Musíme s nimi jednat jako s jejím majetkem, dokud nepadne definitivní rozsudek,“ uvádí vedoucí městského útulku v Třebovicích Jaroslav Somerlík.

Navíc bezprostředně po odebrání psů, kdy se kauza objevila v mnoha médiích, se začali ozývat lidé z celé republiky i ze zahraničí a o psy měli zájem. „Je to pro nás nepříjemné, jednak to brzdí chod útulku a jednak by se psům samozřejmě lépe zapomínalo v nových rodinách, než v kotcích,“ říká Somerlík. O nákladnosti péče o ně nemluvě.

Okresní soud loni rozhodl o půlroční podmínce a zákazu chovu psů na tři roky. Záhorská se odvolala, krajský soud rozsudek zrušil s tím, že je třeba prokázat, že psi skutečně zemřeli nebo museli být utraceni kvůli jejímu zacházení. Hlavní líčení se tak musí rozběhnout nanovo.

Obchodem se psy se tato žena živí. To pro ni s největší pravděpodobností skončí, až soudy rozhodnou. Zákaz činnosti se však vztahuje pouze na obchodní činnost, chovat psy pro jiné účely nelze nikdy nikomu zakázat – zvíře je věc, tedy majetek, a právo na majetek má každý.

Živnostník „za všechny prachy“

Zablešení, dehydratace, neléčené úrazy, vyzáblost, záněty uší, vyhrzlý penis jedné z dog a dokonce slepá štěňata, která od narození žila na WC a neviděla světlo. Tak vypadal chov Dany Záhorské z Ostravy-Vítkovic.

Kdo si pamatuje obrázky dog, které vážily patnáct kilo místo osmdesáti, má v tom jasno. Chovatel – navíc s živnostenským oprávněním – přece musí vědět, jak vypadá zdravý pes. A něco takového se nestane „přes noc“.

Přesto trvá dva roky, než všechny orgány rozhodnou. Na psy, kteří zatím musejí čekat v útulku, nikdo ohled nebere. Skoro všichni z nich už mohli být u nových rodin, v nových domovech – lidé z celé republiky se na ně ptali, když se kauza objevila v televizi. Útulek je ale nemůže vydat – jsou stále majetkem Záhorské.

A tak budou čekat možná ještě další léta, až se jejich majitelka dosoudí. Ze štěňat jsou dospělí psi, z dospělých ještě starší a snižuje se jejich šance na adopci. V porovnání se Švýcarskem, kde člověk nesmí ani rybičku spláchnout do WC, by se Česko mělo konečně začít stydět a snažit se. Nejde tady totiž o nepříjemný zážitek rybičky, ale o přístup člověka k živým tvorům, kteří pro něj pracují, živí ho a dělají mu společníka.

Soud s tyrankou psů: Zábava na čtvrteční dopoledne

Půl hodiny před začátkem soudu na chodbě čeká asi pětice lidí. Všichni tak trochu nervózní. Vypadá to, že přemýšlejí nad tím samým: Za kterou stranu jsou tu ti ostatní?

Ticho nakonec prolomí mladá žena. Šeptem osloví jednoho z přítomných: „Vy jste vedoucí útulku?“ Ano, je to on. Chtěla vědět, jak se daří pejskům, které odebrali tyrance a umístili do útulku. Dávají se do řeči a postupně se přidávají i ostatní.

Když přichází obžalovaná, pozice už jsou jasně dané: všichni proti ní a jejímu právníkovi. Jedna starší dáma si dokonce neodpustí předstírané odplivnutí, když kolem ní prochází: „Tfuj!“

Čeká se totiž na soud se ženou, která nechala čtyřicet psů hladovět, trpět v bolestech kvůli zánětům a neléčeným zraněním, a ještě má tu drzost říct si o ně zpět po tom, co jí je všechny odebrali. Dana Záhorská. Jako vždy v džínách, volné mikině, riflové vestě a s černými nabarvenými vlasy s deseticentimetrovým šedivým odrostem.

Kdyby si vyměnili oblečení, působilo by to, že ona je advokát, a advokát je obžalovaný. Suverénní žena s ostrými lokty. Čeká na vlastní soud a i přes všechny pohledy a narážky na její osobu se tváří klidně. Minimálně o deset let mladší právník zmateně téká očima po místnosti, prohrabuje si vlasy, sem tam se narovná a zase shrbí, kouká z okna, na strop, na dveře soudní síně.

Chvíli ticha, která nastala po jejich příchodu, najednou narušilo mumlání. Ale jen krátké, brzy všem došla slova. Na místo dorazila skupinka podivně vypadajících lidí, o kterých by se bez nadsázky dalo hádat, že se zde přišli zahřát a krabičák nechali přede dveřmi. Počet členů druhé strany se vyrovnal.

Atmosféra se paradoxně uvolnila až v soudní síni: s výpovědí prvního svědka. Byl to jeden z těch, kteří dorazili jako poslední. Asi mu chyběly zuby, protože máloco mu bylo rozumět a i zezadu bylo vidět, jak prská na stoleček. Odzpíval nazpaměť naučenou písničku: Psi byli zdraví, Záhorská se starala, vždy měli vodu i granule.

Druhá svědkyně u fotky psa, který se slabostí sotva držel na nohou, prohlásila, že „je trochu hubený, ale tak tolik psů, to není jen tak. Ona je měla ale ráda.“ Pak zazpívala stejný song a odešla.

Soudce i přes veškerou snahu ztrácel trpělivost. „Já se domnívám, paní obžalovaná, že jsme oba gramotní,“ prohlásil zoufale, když mu tvrdila, že má platný živnosták a neví, proč o tom živnostenský úřad neví.

Trestem mělo být odebrání živnostenského listu, ale protože jej obžalovaná podle všeho již neměla, soud musel být odročen.

Obecenstvo se tuze bavilo, div že nezačalo tleskat. Rozsudek sice nepadl, ale publikum odcházelo společně a s úsměvem. Dva z nich před soudem zůstali stát u cigarety a ostatní se rozloučili se slovy „Tak na příštím, snad už posledním.“

Zpráva:

Nový občanský zákoník: Největší změny za padesát let

Je hotov a čeká na schválení. Nový občanský zákoník přinese změny v zásadních životních otázkách i ve všedních záležitostech.

Současný občanský zákoník je z roku 1964 a i když byl od té doby několikrát novelizován, z některých jeho ustanovení je stále cítit komunistická tendence státu. A právě to se má brzy změnit.

Tak například každou nalezenou věc bylo nutné odevzdat na obec. Pokud projde současný návrh, bude tato problematika mnohem složitější a věc může za určitých okolností připadnout i nálezci.

Obrovskou radost mají zejména ochránci zvířat. Konečně se o zvířeti v zákoně nemluví jako o obyčejné věci, srovnatelné s kusem nábytku. V mnoha případech jsou pro zvířata stanovena jiná pravidla, než pro věci. Například u již zmiňovaného nálezu. Dosud jsme museli zvíře za každou cenu odevzdat na obec. Nyní si jej můžeme nechat, nález nahlásit, a neozve-li se majitel do dvou měsíců, je naše.

Připravoval se od roku 2000 pod vedením Karla Eliáše z Plzeňské právnické fakulty. Občané poslali více než sto padesát připomínek. Poslanci by měli o jeho přijetí hlasovat na přelomu března a dubna tohoto roku a platit by mohl už od 1. ledna 2013.

5 ZÁVĚR

Zákony chránící zvířata před krutým zacházením se zdokonalují ve prospěch zvířat. Legislativy přibývá a je propracovanější. Podle mého názoru však stále nedostatečná, a to zejména u hospodářských zvířat.

Nejde totiž jen o to, že zvíře před smrtí prochází pro člověka nepředstavitelným rituálem, kdy vidí své druhy umírat a možná i chápe, že toto čeká i jeho. Není to jen v tom, aby život zvířat chovaných pro produkci živočišných výrobků byl alespoň méně nešťastný, než zatím je. Ve skutečnosti jde hlavně o přístup člověka k živým tvorům, o postoj společnosti, a ten je v současnosti lhostejný.

Lidé konzumují maso, mléko, vejce, aniž by se zajímali, co jejich produkci předchází. Jsou lhostejní, protože se o těchto věcech příliš nemluví. Žádná osvěta neprobíhá. Většina tuší, že se zvířata ve velkochovech nemají nejlépe, ale jak krutá je realita si neumí představit a pokud jim je představena, raději nechtějí vědět víc.

V českých poměrech je situace složitější také kvůli čtyřicetiletému období komunismu, kdy se tato problematika téměř neřešila. Na druhou stranu díky vstupu do Evropské unie do české legislativy pronikají prvky zákonů chránících zvířata podle západního vzoru.

O těchto věcech by se mělo mluvit už na základních školách. Ministerstvo zemědělství by se mělo snažit o osvětu tam, kde to má smysl: u dětí, jejichž pohled na svět se teprve formuje a které budou svět řídit v budoucnosti. Pak je zde naděje, že se změní přístup společnosti ke zvířatům, že si jich začne vážit. Zvířata, která nám dávají jídlo, dělají společnost nebo pro nás pracují, si totiž za odměnu zaslouží alespoň spokojený život. A ten v těsných klecích v zoufalých podmínkách rozhodně nemají.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Knihy

PATTERSON, Charles . *Věčná treblinka*. 1. vydání. Praha : Práh, 2003. 260 s. ISBN 80-7252-084-9.

PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

SCHWEITZER, Albert. *Nauka úcty k životu*. 1. vydání. Praha : DharmaGaia, 1993. 40 s. ISBN 80-901225-7-4.

Slovník veřejného práva československého : Svazek 5. Praha : Eurolex Bohemia, 2000. 1098 s.

SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 1. vydání. Praha : Grada, 2010. 187 s. ISBN 978-80-247-3290-9.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 3228 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

ŠÁMAL, P.; PÚRY, F.; RIZMAN, S. *Trestní zákon: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 1998. 1347 s. ISBN 80-7179-162-8.

WEBSTER, John . *Životní pohoda zvířat: : kulhání k ráji*. Praha : Práh, 2005. 291 s. ISBN 978-80-7252-264-4.

Tištěná periodika

MENŠÍKOVÁ, Radana. Zvíře jako věc?. *Pes přítel člověka*. 2009, roč. 54, č. 2, s. 59. ISSN 0231-5424.

Elektronické zdroje

Animal Welfare Institute [online]. 2000 [cit. 2011-04-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.awionline.org/ht/display/ContentDetails/i/2128/pid/2535>>.

EAGRI [online]. 2011-02-25 [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/105889/Caste_chyby_sprav_del.pdf>.

Eurogroup for animals [online]. 2011-04-07 [cit. 2011-04-08]. Dostupné z WWW: <http://www.eurogroupforanimals.org/pdf/pp_eurogroup.pdf>.

MARÁKOVÁ, Vendula. *Ekolist.cz* [online]. 2002-06-06 [cit. 2011-03-30]. Ekolist. Dostupné z WWW: <<http://ekolist.cz/cz/kultura/zpravy-kultura/ochrana-zvirat-je-v-sousednim-nemecku-zakotvena-i-v-ustave>>.

Občanský zákoník : a základní občanskoprávní předpisy. 7. vydání. Olomouc : ANAG, 2009. 447 s. ISBN 978-80-7263-494-1.

RYDVAL, Tomáš. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. *Aplikované právo*. 2006, 2, s. 29-48. Dostupný také z WWW: <<http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/48.pdf>>.

Státní veterinární správa České republiky [online]. 2011-03-30 [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.svscr.cz/index.php?art=4871>>.

www.awi.org

www.eAGRI.cz

www.ekolist.cz

www.eurogroupforanimals.org

www.portal.gov.cz

www.obcanskyzakonik.justice.cz

www.ochranazvirat.cz

Ostatní zdroje

Tiskové zprávy

Média

Seznam zkratk

ES	Evropská společnost
EU	Evropská unie
ÚMOb	Úřad městského obvodu
OÚ	Obecní úřad

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2011

.....

Andrea Wantulová

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Bulharská 1421; Ostrava-Poruba; 708 00

Seznam příloh

Příloha č. 1 Skutková věta podle obžaloby (zaslaná mluvčím okresního soudu v Ostravě-Porubě jako pozvánka na soud Dany Záhorské.

Příloha č. 2 33. Protokol o ochraně zvířat a péči o ně

termín hlavního líčení 28.6.2010 v 8:30 jednací síň č.dv. 207

obžalovaná : žena, 45 let, stíhána na svobodě

skutková věta podle obžaloby

v období od 20. 5. 2008 do 7. 8. 2009 v Ostravě, v obytném domě o celkové výměře 69,72 m² a na zahradě o celkové výměře 200 m² zastavěné ze $\frac{2}{3}$ plochy kotci, chovala větší počet psů a fen různých plemen od velikosti plemene Yorksire teriér po velikost plemene Německá doga, a to např. dne 13. 6. 2008 7 zvířat, dne 29. 7. 2009 38 zvířat a dne 7. 8. 2009 29 zvířat, přičemž těmto neposkytovala dostatečné množství potravy a vody, neobstarala jim potřebnou veterinární péči, chovala je ve stísněných a stavebně nevhodných kotcích, klecích, přepravkách a obytných místnostech, v nichž nezajistila vhodné životní a hygienické podmínky, např. v místnosti WC bez světla chovala 7 štěňat ve věku 6 týdnů až 6 měsíců od velikosti menšího křížence po velikost plemene Německá doga, a omezovala jejich pohyb nedostatečným či žádným výběhovým prostorem, čímž u zvířat došlo ke špatnému výživovému stavu až patologické vyhublosti, dehydrataci, postižení dýchacího aparátu, silnému zblešení, zplstnatění srsti, různým úrazovým zraněním, zánětům kůže, očí a uší a dalším onemocněním, dále k psychickému stresu, nechutenství, apatii a úzkosti, což vedlo k vydání rozhodnutí ÚMOB Ostrava-Vítkovice, Odboru výstavby, životního prostředí a vodního hospodářství ze dne 29. 7. 2009 o odebrání 11-ti zvířat a ze dne 7. 8. 2009 o odebrání dalších 29-ti zvířat a jejich umístění do Útulku pro psy Magistrátu města Ostravy na ul. Provozní č. 4 v Ostravě-Třebovicích, kde však v důsledku závažného zdravotního stavu neslučitelného s dalším plnohodnotným životem muselo být následně přistoupeno k utracení celkem 10-ti zvířat, a to dne 31. 7. 2009 psa plemene Německá doga, dne 10. 8. 2009 fen plemen Anglický kokršpaněl, Ši-tzu, Mops a Francouzský buldoček, dne 12. 8. 2009 fen plemen Yorksire teriér a Americký pitbullterier a psa plemene Anglický bullterier, dne 19. 8. 2009 feny křížence Rotvajlera a dne 7. 9. 2009 feny plemene Švýcarský ovčák, přičemž obviněná si musela být přinejmenším vědoma, že svým jednáním takovýto následek může

⁵³ Tisková zpráva zaslaná Igorem Krajedlem, mluvčím Okresního soudu v Ostravě

způsobit, s čímž byla nepochybně srozuměna jako držitelka živnostenského oprávnění pro předmět podnikání výcvik, hlídání psů, pronájem služebních psů na samostatné hlídání objektů, chov zvířat a jejich výcvik, avšak neposkytla zvířatům řádnou péči, aby jej odvrátila,

právní kvalifikace podle obžaloby

trestný čin týrání zvířat dle § 203 odst. 2 zákona č. 140/1961 Sb. (trestní zákon).

V případě, že vina obžalované v řízení před soudem nebude prokázána, bude obžaloby zproštěna. Na základě soudem provedeného dokazování může dojít ke změně skutkového stavu věci i změně právní kvalifikace. V případě splnění procesních podmínek stanovených trestním řádem může dojít k zastavení trestního stíhání.

hrozící sankce podle kvalifikace užití obžalobou:

jeden rok odnětí svobody

Igor Krajdl

mluvčí Okresního soudu v Ostravě

33. PROTOKOL O OCHRANĚ ZVÍŘAT A PÉČI O NĚ

Vysoké smluvní strany,

přejíce si zajistit lepší ochranu zvířat jako vnímajících bytostí a lepší péči o ně, se dohodly na následujících ustanoveních, která se připojí ke Smlouvě o založení Evropského společenství: Při formulování a provádění politik Společenství v zemědělství, v dopravě, v oblasti vnitřního trhu a ve výzkumu bude Společenství a členské státy plně respektovat požadavky péče o zvířata; přitom zohlední legislativní nebo správní předpisy a zvyky členských států, spjaté zejména s náboženskými rituály, kulturními tradicemi a regionálním dědictvím.

⁵⁴ Protokol dostupný z <http://ochranazvirat.zeleni.cz/731/clanek/legislativa-evropskych-spolecenstvi-tykajici-se-ochrany-zvirat/>